

PEFC FMS:2022

Latvijas nacionālais PEFC meža apsaimniekošanas standarts

PEFC Latvijas Padome
Adrese: Melioratoru iela 1,
Koknese, Aizkraukles nov., LV-5113
E-pasts: info@pefc.lv

Autortiesības

© PEFC Latvijas Padome 2022

Dokumenta autortiesības pieder biedrībai “PEFC Latvijas Padome” (turpmāk - PEFC Latvija). Šis dokuments ir pieejams PEFC Latvija tīmekļa vietnē www.pefc.lv vai pēc pieprasījuma.

Nevienu šī standarta daļu nedrīkst mainīt, grozīt, izplatīt vai kopēt jebkādā formā vai veidā komerciālos nolūkos bez PEFC Latvija atļaujas.

Dokumenta oriģinālā versija ir latviešu valodā. Dokumenta tulkojumu angļu valodā var saņemt PEFC Latvija birojā. Ja rodas šaubas par valodas interpretāciju, noteicošā ir versija angļu valodā.

Dokumenta nosaukums: Latvijas nacionālais PEFC meža apsaimniekošanas standarts.

Dokumenta kods: PEFC FMS:2022

Apstiprinājusi: Biedrības “PEFC Latvijas Padome”

Apstiprināšanas datums: 21.07.2022.

Aktualizēšanas datums: 28.07.2023., 15.12.2023.

Spēkā stāšanās datums: 20.07.2023.

Pārejas periods līdz: 20.07.2024.

Nākamās periodiskās pārskatīšanas datums: 21.07.2027.

Ievads

PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification jeb Meža sertifikācijas sistēmu novērtēšanas programma) ir pasaules mēroga neatkarīga, starptautiska bezpeļņas nevalstiska organizācija, kas ar meža sertifikācijas un meža produktu marķēšanas palīdzību veicina ilgtspējīgu **meža apsaimniekošanu**. Produkti ar PEFC paziņojumu un/vai marķējumu apliecina, ka produktu ražošanā izmantoto izejvielu izcelsmes avots ir ilgtspējīgi apsaimniekots **mežs, plantāciju mežs**, atkārtoti pārstrādāti materiāli, materiāli no kontrolētiem avotiem. PEFC sertifikācija ir balstīta uz neatkarīgu trešās puses novērtējumu.

PEFC meža sertifikācijas sistēma tika izveidota 1999.gadā, sanākot kopā Eiropas īpašniekiem ar nelielām meža platībām, ar mērķi radīt sertifikācijas sistēmu, kas būtu pieejama visiem meža īpašniekiem. Pašlaik tā ir lielākā meža sertifikācijas sistēma pasaulē, kas aptver vairāk nekā 330 miljonus hektāru (2021. gada 1. septembra dati) sertificētu mežu, ietverot arī nelielos meža īpašumus, dzimtu pārmantotos u.c. PEFC sistēma darbojas visā koksnes piegādes ķēdē, lai veicinātu atbildīgu **meža apsaimniekošanu** un nodrošinātu, ka koksnes un **nekoksnes meža produkti** tiek iegūti, ievērojot visaugstākos ekoloģiskos, sociālos un ētiskos standartus, tādējādi atbalstot ilgtspējīgu attīstību visā pasaulē.

Starptautiskais PEFC apvieno reģionālās un nacionālās pārstāvniecības visā pasaulē, ar to starpniecību panākot, ka katras valsts prasības ilgtspējīgai **meža apsaimniekošanai** tiek pielāgotas gan konkrētām meža **ekosistēmām**, normatīvajam regulējumam, nacionālajam kontekstam, gan Starptautiskajām PEFC prasībām. Kopš 1999. gada Starptautiskās PEFC organizācijas pārstāvis Latvijā ir biedrība „PEFC Latvijas Padome” (turpmāk tekstā PEFC Latvija), kura, iesaistot dažādas **ieinteresētās puses**, izstrādā un uztur nacionālo meža sertifikācijas sistēmas dokumentāciju, kas ir pielāgota vietējiem apstākļiem un normatīvajam regulējumam. Lai nodrošinātu atbilstību Starptautiskā PEFC noteiktajiem ilgtspējības kritērijiem un prasībām, pirms nacionālās sistēmas dokumentācijas apstiprināšanas tiek veikts neatkarīgs trešās puses sistēmas novērtējums. Starptautiskais PEFC veic nacionālo un reģionālo meža sertifikācijas sistēmu starptautisko atzišanu. Dokumentācija par visām apstiprinātajām sistēmām, ieskaitot pilnu neatkarīgu trešās puses novērtējuma ziņojumu, ir publiski pieejama Starptautiskā PEFC tīmekļa vietnē www.pefc.org.

Šis dokuments ir izstrādāts atklāta, caurspīdīga, konsultatīva un uz vienprātību balstīta procesa gaitā, iesaistot plašu **ieinteresēto pušu** loku. Šis dokuments atceļ un aizstāj PEFC Mežu apsaimniekošanas sertifikācijas standartu Latvijai PEFC FMS:2015, kas izdots 2015. gada 18. augustā.

Starptautiskie PEFC ilgtspējības kritēriji

Starptautiskā PEFC darbības pamatā ir starptautisku standartu un vadlīniju izstrāde, kas tiek saukti par PEFC ilgtspējības kritērijiem, kuri ne retāk kā reizi piecos gados tiek pārbaudīti un vajadzības gadījumā pārskatīti. Izstrādājot vai pārskatot standartu, šajā procesā tiek uzaicinātas piedalīties **ieinteresētās puses**. Tas nozīmē, ka tiek pārstāvēts plašs **ieinteresēto pušu** loks, tāpēc nevar dominēt vienas puses intereses, bet pats process ir atklāts, caurspīdīgs un balstīts uz vienprātību. Gandrīz visa pārējā Starptautiskā PEFC darbība ir balstīta uz šiem standartiem, sākot no sertifikācijas risinājumu piedāvāšanas līdz standarta prasību ievērošanas novērtēšanai un nacionālo sistēmu apstiprināšanai.

Starptautiskie PEFC standarti un vadlīnijas ir pieejamas PEFC tīmekļa vietnē www.pefc.org/resources/technical-documentation.

Nacionālo meža apsaimniekošanas standartu izstrāde

Starptautiskās PEFC prasības nacionālajām sertifikācijas sistēmām nosaka noteikumus, procedūras un kritērijus, piemēram, prasības ilgtspējīgai **meža apsaimniekošanai**, grupu sertifikācijai, standartu izstrādei u.tml., kuras ir jāņem vērā, izstrādājot nacionālo dokumentāciju. Nacionālajos standartos var tikt iekļautas arī prasības, kas ir aktuālas vietējā līmenī, bet nav ietvertas Starptautiskā PEFC meža apsaimniekošanas standarta vadlīnijās. Nacionālā standarta izstrādes vai pārskatīšanas procesā tiek iesaistītas dažādas **ieinteresētās puses**. Šāda pieeja PEFC sistēmu stiprina, jo tā ļauj **meža apsaimniekotājiem** strādāt, ievērojot tādu standartu prasības, kuru izstrādē viņi paši ir piedalījušies.

Tāpat kā starptautiskos standartus, arī nacionālos standartus izstrādā darba grupas, kurās ir līdzsvaroti pārstāvētas dažādas **ieinteresētās puses**. Izstrādes process ir atvērts, caurspīdīgs un balstīts uz vienprātību, tajā nedominē vienas grupas intereses, bet visiem interesentiem tiek dotas plašas iespējas tajā iesaistīties. Latvijas nacionālais PEFC meža apsaimniekošanas standarts ir izstrādāts atbilstoši standartam PEFC LV 05:2020 Nosacījumi PEFC Latvija dokumentācijas izstrādei un pārskatīšanai.

Sertifikācijas process

Sertifikācija ir novērtējums, kura laikā tiek pārbaudīta atbilstība standarta prasībām.

Sertifikācijas procesā tiek pilnībā nodalīta standartu izstrāde, sertifikācija un akreditācija, lai novērstu iespējamus interešu konfliktus un nodrošinātu augstākā līmeņa kompetenci. Starptautisko standartu izstrādi veic Starptautiskais PEFC, savukārt nacionālā līmenī to veic **standartizācijas iestāde** - PEFC nacionālā pārstāvniecība. PEFC sistēmas **Standartizācijas iestāde** Latvijā ir biedrība "PEFC Latvijas Padome" (jeb PEFC Latvija), kas sadarbībā ar **ieinteresētajām pusēm** veic standartu pielāgošanu vietējiem normatīvajiem aktiem, apstākļiem, praksei u.c. aspektiem.

Sertifikācijas organizācijas novērtē **apsaimniekošanas sistēmas** atbilstību standartam, un šim lēmumam par **sertifikāta** piešķiršanu ir jābūt objektīvam, neatkarīgam un pamatotam. Savukārt **akreditācijas iestādes**, kuras ir iekļautas Starptautiskajā akreditācijas forumā (International Accreditation Forum - IAF) vai IAF reģionālā akreditācijas grupā, akreditē jeb novērtē **sertifikācijas organizāciju** darbību. Par sertificētiem uzņēmumiem iesniegtās sūdzības izskata **sertifikācijas organizācijas**, savukārt **sertifikācijas organizāciju** darbību uzrauga **akreditācijas iestādes**.

Veiksmīgas sertifikācijas rezultātā **sertifikācijas organizācija** **meža apsaimniekotājam** izsniedz **sertifikātu** uz pieciem gadiem, bet reizi gadā tiek veikts uzraudzības audīts, lai pārlicinātos par pastāvīgu atbilstību Latvijas nacionālā PEFC meža apsaimniekošanas standarta (turpmāk – **Standarts**) prasībām. **Sertifikāta** turētāji iegūst tiesības lietot paziņojumu "100% PEFC sertificēts" ("100% PEFC certified") un sniedz pieeju PEFC marķējumam. Standartā iekļautās prasības ir saistošas un ir jāievēro visiem **strādājošajiem**, kuri veic darbības konkrētajā **sertificētajā platībā**. **Sertifikāts** var tikt apturēts vai atsaukts, ja netiek izpildītas **Standarta** prasības.

PEFC meža apsaimniekošanas **sertifikāts** apliecina, ka **meža apsaimniekotājs** apsaimniekošanu veic atbildīgi un ilgtspējīgi, piemēram, saglabājot un/vai vairojot **ekosistēmu pakalpojumus**, vides vērtības, ievērojot darba drošību, **strādājošo** tiesības un citus ekonomiskos, sociālos un vides aspektus. Atbilstoši **Standarta** prasībām, **meža apsaimniekotājam**, lai nodrošinātu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, ir jāidentificē **ekosistēmu pakalpojumi**, kā arī ir jāizvērtē apsaimniekošanas darbību ietekme un jāplāno darbības ietekmes mazināšanai.

Piemēram, **Standartā** ir iekļautas prasības, lai novērtētu saimnieciskās darbības rezultātā radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas un CO₂ uzkrāšanu, **bioloģiskās daudzveidības** saglabāšanu, ūdens un augsnes resursu saglabāšanu, rekreācijas iespējas, vietējās ekonomikas un nodarbinātības veicināšanu, koksnes resursu optimālu izmantošanu u.c.

Atbilstības novērtēšana

Starptautiskā Meža apsaimniekošanas standarta (PEFC ST 1003:2018) kritēriji un vadlīnijas (turpmāk – vadlīnijas) ir iekļautas Latvijas nacionālā **Standarta** 8.nodaļā. Vadlīnijas nosaka vispārējus **meža un plantāciju meža** apsaimniekošanas mērķus un principus, lai nodrošinātu to ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Indikatori sniedz katras vadlīnijas prasībām novērtējamu pamatojumu trešās puses neatkarīga novērtējuma veikšanai, lai noteiktu atbilstību **Standartam**. Prasības **Standartā** ir skaidri izklāstītas, vērstas uz darbībām un auditējamās. Indikatos ir iekļautas minimālās prasības, kuras **meža apsaimniekotājam** ir jāizpilda, lai nodrošinātu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, tomēr **meža apsaimniekotājs** var ieviest papildus darbības vērstas uz ilgtspējīgu attīstības nodrošināšanu, t.sk. klimata pārmaiņu mazināšanu, **bioloģiskās daudzveidības** veicināšanu, sociālo atbildību u.c. Indikatos netiek iekļautas konkrētas minimālās skaitliskās vērtības, jo lielākajā daļā gadījumu tās ir noteiktas normatīvajos aktos.

Standarta pieejamība

Šis **Standarts** ir publisks dokuments, brīvi pieejams PEFC Latvija mājas lapā www.pefc.lv un var tikt brīvi izdalīts visām **ieinteresētajām pusēm**. Nevienu šī **Standarta** daļu nedrīkst mainīt, grozīt, izplatīt vai kopēt jebkādā formā vai veidā komerciālos nolūkos bez PEFC Latvija atļaujas. **Standarta** aktuālā versija ir pieejama tīmekļa vietnē www.pefc.lv.

Visas **ieinteresētās puses** var elektroniski vai rakstiski iesniegt komentārus un priekšlikumus **Standarta** uzlabošanai, tos nosūtot elektroniski uz e-pasta adresi info@pefc.lv vai rakstiski - Biedrībai „PEFC Latvijas Padome” Melioratoru iela 1, Koknese, Aizkraukles novads, LV - 5113. Pamatojoties uz **ieinteresēto pušu** komentāriem un priekšlikumiem PEFC Latvija var ieviest **Standartā** izmaiņas atbilstoši noteiktajai **Standarta** pārskatīšanas kārtībai.

Standarts ir izstrādāts 2022.gadā. Standarts PEFC FMS:2022 ir apstiprināts Biedrībā „PEFC Latvijas Padome” 2022.gada 21. jūlijā. **Standarts** tiek pārbaudīts un, ja nepieciešams, pārskatīts ne retāk kā reizi piecos gados. **Standarts** ir atkārtoti apstiprināts Starptautiskajā PEFC 2024 gada 01. februārī.

1. Standarta darbības sfēra

Latvijas nacionālais PEFC meža apsaimniekošanas standarts ir piemērojams visā Latvijas teritorijā, visiem meža tiem, visiem meža īpašumiem neatkarīgi no īpašuma formas un lieluma.

Sertifikācija atbilstoši **Standartam** veicama tikai pēc brīvprātīgas **meža apsaimniekotāja** iniciatīvas. Sertifikācijas pamatvienība ir **meža apsaimniekošanas vienība/-as**, kuras ir iekļautas sertifikācijas darbības sfērā. Akreditētas, neatkarīgas **sertifikācijas organizācijas** atbilstoši PEFC normatīvajiem dokumentiem veic **meža apsaimniekošanas** sertifikāciju, pamatojoties uz **Standarta** prasībām. **Meža apsaimniekotājs** var izveidot atsevišķas **meža apsaimniekošanas vienības** un sertifikāciju veikt visās vai tikai kādā no tām. **Meža apsaimniekošanas vienībām** ir jābūt identificējamām gan uz kartes, gan dabā. **Standarta** prasības attiecas gan uz **meža apsaimniekotāju**, gan **darbiniekiem**, kuri strādā **sertificētajā teritorijā**.

Sertificējot **plantāciju mežus**, tiek piemērotas šī **Standarta** prasības, izņemot atsevišķas prasības, kuras ir precizētas šī **Standarta** 1.pielikumā.

Meža apsaimniekotāji var veikt sertifikāciju individuāli vai arī pievienojoties kādai no meža īpašnieku grupām vai veidojot jaunu grupu.

Individuālā sertifikācija ir vairāk piemērota lieliem **meža apsaimniekotājiem**. **Meža apsaimniekošanas vienības** lielums nav noteicošais faktors individuālā sertifikācijas veida izvēlei, bet šis sertifikācijas veids izmaksu ziņā vienam **meža apsaimniekotājam**, iespējams, var būt finansiāli dārgāks. **Meža apsaimniekotājs** sertifikācijas pieteikumu iesniedz **sertifikācijas organizācijai**, kas veic **apsaimniekošanas sistēmas** novērtējumu un veiksmīga novērtējuma rezultātā izsniedz **PEFC meža apsaimniekošanas sertifikātu**.

Savukārt grupas sertifikācija ir vairāk piemērota **meža apsaimniekotājiem** ar nelielām meža platībām. Grupu sertifikācijā apvienojas vairāki **meža apsaimniekotāji**, nosakot grupas vadību. Grupā ir jābūt noteiktām un nodalītām atbildībām par sertifikācijas prasību nodrošināšanu. Grupas vadība ir atbildīga par visu grupas dalībnieku atbilstību **Standarta** prasībām, apsaimniekošanā esošo sertificēto meža platību saraksta uzturēšanu un **Standarta** prasību ievērošanas nodrošināšanu grupas biedru sertificētajās **meža apsaimniekošanas vienībās**. Grupu sertifikācijā visi grupas dalībnieki apņemas panākt un nodrošināt atbilstību **Standarta** prasībām. Lai pievienotos kādai no **meža apsaimniekotāju** sertifikācijas grupām, **meža apsaimniekotājam** ir jāvērsas pie konkrētās grupas vadības, jāvienojas par sertifikācijas procesu un jānoslēdz rakstisks līgums. Grupu sertifikācijai saistošās atšķirīgās prasības ir noteiktas dokumentā Prasības meža apsaimniekošanas grupu sertifikācijai PEFC LV 06:2022.

Šī **Standarta** 1. pielikumā ir aprakstīts, kā piemērot atsevišķas **Standarta** prasības attiecībā uz **plantāciju mežiem**. Visas šī **Standarta** prasības, kas attiecas uz “**mežu**”, piemēro arī **plantāciju mežiem**, ja 1. pielikumā nav norādīts citādi.

2. Normatīvās atsauces

Starptautiskie normatīvie akti:

- SDO Nr. 87, 1948. gada Konvencija par asociāciju brīvību un tiesību aizsardzību, apvienoties organizācijās;*
- SDO Nr. 29, 1930. gada Konvencija par piespiedu darbu;*
- SDO Nr. 98, 1949. gada Konvencija par tiesībām uz apvienošanās organizācijās un kolektīvo līgumu slēgšanu;*
- SDO Nr. 100, 1951. gada Konvencija par vienlīdzīgu atalgojumu;*
- SDO Nr. 105, 1957. gada Konvencija par piespiedu darba atcelšanu;*
- SDO Nr. 111, 1958. gada Konvencija par diskrimināciju attiecībā uz nodarbinātību un profesiju;*

SDO Nr. 138, 1973. gada Konvencija par minimālo vecumu;
 SDO Nr. 169, 1989. gada Konvencija par iezemiešu un cilšu tautām;
 SDO Nr. 182, 1999. gada Konvencija par bērnu darba ļaunākajām formām;
 ISO/IEC 17021-1, Atbilstības novērtēšana – prasības organizācijām, kas nodrošina vadības sistēmu auditu un sertifikāciju – 1. daļa: Prasības;
 ANO, Apvienoto Nāciju Organizācijas deklarācija par iezemiešu tiesībām (2007. g.);
 ANO, Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, (1948. g.);
 Stokholmas konvencija par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem (1998. g.);
 PEFC ST 1001, Prasības standartu izstrādei (Standard Setting – Requirements);
 PEFC ST 1002, Prasības meža apsaimniekošanas grupu sertifikācijai (Group Forest Management Certification – Requirements);
 PEFC GD 1007, Sertifikācijas sistēmu apstiprināšana un savstarpēja atzīšana un to pārskatīšana. (Endorsement and Mutual Recognition of Certification Systems and their Revision.)
 PEFC ST 2002:2020, Prasības meža un koksnes produktu piegādes ķēdei (Chain of Custody of Forest Based Products – Requirements)
 ISO/IEC 2. rokasgrāmata, Standartizācija un ar to saistītas darbības. Vispārīgā vārdnīca (Standardization and related activities – General vocabulary)

Latvijas Republikas normatīvie akti:

24.02.2000. Meža likums
 14.10.1998. Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”
 02.11.2006. Likums „Vides aizsardzības likums”
 02.03.1993. Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”
 16.03.2000. Sugu un biotopu aizsardzības likums
 05.02.1997. Aizsargjoslu likums
 17.12.1998. Augu aizsardzības likums
 20.06.2001. Darba likums
 08.07.2003. Medību likums
 11.12.1997. Likums „Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu”
 30.04.2009. Likums "Gaujas nacionālā parka likums"
 22.01.2015. Likums "Slīteres nacionālā parka likums"
 02.11.2006. Likums "Rāznas nacionālā parka likums"
 30.05.2001. Likums "Ķemeru nacionālā parka likums"
 26.01.2006. Mēslošanas līdzekļu aprites likums
 02.05.2012. MK noteikumi Nr. 308 “ Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi”
 18.12.2012. MK noteikumi Nr. 935 „Noteikumi par koku ciršanu mežā”
 18.12.2012. MK noteikumi Nr. 936 „Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”
 07.02.2012. MK noteikumi Nr. 98 „Noteikumi par meža apsaimniekošanu iežogotā meža platībā, kas izveidota dzīvnieku turēšanai nebrīvē”
 18.12.2012. MK noteikumi Nr. 889 „Noteikumi par atmežošanas kompensācijas noteikšanas kritērijiem, aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību”
 18.12.2012. MK noteikumi Nr. 947 „Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtējās situācijas izsludināšanu mežā”
 21.06.2016. MK noteikumi Nr. 348 „Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra

informācijas aprites noteikumi”

02.04.2013. MK noteikumi Nr. 177 „Ģenētisko resursu mežaudžu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtība”

26.03.2013. MK noteikumi Nr. 159 „Noteikumi par meža reproduktīvo materiālu”

04.02.2014. MK noteikumi Nr. 67 „Noteikumi par meža apsaimniekošanas plānu”

16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”

20.06.2017. MK noteikumi Nr. 350 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”

18.12.2012. MK noteikumi Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”

22.07.2014. MK noteikumi Nr. 421 „Medību noteikumi”

02.05.2012. MK noteikumi Nr. 310 „Darba aizsardzības prasības mežsaimniecībā”

04.08.1998. MK noteikumi Nr.284 „Ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslu noteikšanas metodika”.

3. Termini un definīcijas

Standarta ieviešanas un Sertifikācijas prasību nodrošināšanai ir izveidotas atbilstošas definīcijas:

- 3.1 Abiotiskie riski/faktori.** Nedzīvās dabas riski, piemēram, plūdi, vētras, snieglauzes u.c.
- 3.2 Aizsargāt/ saglabāt.** Apsaimniekošanas darbības, kuru mērķis ir ilgtermiņā **saglabāt ekoloģiski nozīmīgas meža un nemeža teritorijas** un kultūrvēsturiskās vērtības. Apsaimniekošanas darbības var būt dažādas - sākot ar neiejaukšanos vai arī konkrēti pasākumi un darbības, kuru mērķis ir **saglabāt** vai vairot šajās teritorijās identificētās vērtības.
- 3.3 Akreditācijas iestāde.** Institūcija, kura novērtē, akreditē un uzrauga **sertifikācijas organizācijas**.
- Piezīme.* **Sertifikācijas organizācijai**, kas vēlas veikt PEFC mežu apsaimniekošanas sertifikāciju Latvijā, jābūt akreditētai Latvijas Nacionālajā akreditācijas birojā (LATAK), vai kādā no Eiropas Akreditācijas savienības (EA), vai Starptautiskā Akreditācijas foruma (IAF) biedru organizācijām.
- 3.4 Ainava.** Sociāli ekoloģiska sistēma, ko veido dabisku un/vai cilvēka darbības rezultātā pārveidotu **ekosistēmu** mozaīka ar raksturīgu topogrāfijas, veģetācijas, zemes lietošanas veida un apdzīvotības konfigurāciju, ko ietekmē konkrētās vietas ekoloģiskie, vēsturiskie, ekonomiskie un kultūrvēsturiskie procesi (avots: *Scherr et al.*, 2013).
- 3.5 Apmežošana.** Stādīšana, sēšana vai dabiskas meža ieaugšanas veicināšana zemēs, kurās veikta zemes lietošanas veida maiņa no nemeža zemes uz **mežu** vai **plantāciju mežu**.
- 3.6 Apsaimniekošanas sistēma.** Savstarpēji saistītu darbību kopums, ko **meža apsaimniekotājs** veic, lai izvirzītu mērķus un izstrādātu procedūras un citus dokumentus šo mērķu sasniegšanai.
- 3.7 Augsnes erozija.** Augsnes virskārtas pārvietošanās ūdens vai vēja iedarbības rezultātā, kas rada cilmieža atsegumus. *Piezīme.* par **augsnes eroziju** nav uzskatāma erozija, kas notikusi vienlaidus ne vairāk kā 20 kvadrātmetru platībā, kā arī par eroziju nav uzskatāma augšnes sagatavošana **meža atjaunošanai**.
- 3.8 Augu aizsardzības līdzeklis.** Produkts, kurā ir darbīgās vielas, aizsargvielas vai sinerģisti vai kurš sastāv no tām un kurš paredzēts kādam no šādiem lietojumiem:
- augu vai augu produktu aizsardzībai pret kaitīgiem organismiem vai šādu organismu ietekmes nepieļaušanai, ja vien līdzekļa galvenais mērķis ir augu vai augu produktu aizsardzība, nevis higiēnas nodrošināšana,
 - augu dzīvības procesu ietekmēšanai, piemēram, ar vielām, kas ietekmē augšanu un nav barības vielas,
 - augu produktu saglabāšanai (izņemot konservantus),
 - nevēlamu augu vai augu daļu (izņemot aļģes) iznīcināšanai, ja vien līdzekli nelieto augsnē vai ūdenī augu aizsardzībai,
 - nevēlamu augu (izņemot aļģes) augšanas apturēšanai vai novēršanai, ja vien līdzekli neizmanto augsnē vai ūdenī augu aizsardzībai.
- 3.9 Bioloģiskā daudzveidība.** Dzīvo organismu formu dažādība visās vidēs. **Bioloģisko daudzveidību** aplūko ģenētiskajā, sugu un **ekosistēmu** līmenī.
- 3.10 Biotiskie riski/faktori.** Dzīvās dabas riski: piemēram, kaitēkļi, slimības un meža dzīvnieku postījumi u.c.
- 3.11 Darbinieks.** Darbinieks ir fiziska persona, kas uz darba līguma pamata par nolīgto darba samaksu veic noteiktu darbu darba devēja vadībā.
- 3.12 Degradētas (ietekmētas) meža ekosistēmas.** Teritorijas **meža zemēs**, kurās jāveic rekultivācija ar mērķi nodrošināt pilnvērtīgu šo teritoriju turpmāku izmantošanu pēc darbības pabeigšanas, kā arī revitalizāciju – vēsturisku derīgo izrakteņu vietu un/vai pamestu ražošanas un/vai militāro teritoriju/vietu un/vai atkritumu nelikumīgas apglabāšanas/izmešanas vietas turpmāku izmantošanu, piemēram, sakopšanu, norobežošanu, informatīvu zīmju izvietojumu u.c., novēršot draudus cilvēku veselībai un dzīvībai un apkārtējai videi, kā arī sekmējot teritorijas iekļaušanos ainavā.

- 3.13 Degradēts mežs.** Zeme, kurā ilgākā laika posmā kopumā samazinājusies spēja sniegt ieguvumus no meža, kas ietver oglekļa uzkrāšanu, koksnes ražošanu, **bioloģisko daudzveidību** un citus produktus un pakalpojumus (FAO definīcija, 2003).
- 3.14 Ekoloģiski nozīmīgas meža un nemeža teritorijas.** Nacionālie parki, dabas rezervāti, dabas liegumi, dabas parki, aizsargājamo ainavu apvidi, dabas pieminekļi, mikroliegumi, kā arī meži ūdeņu un purvu aizsargjoslās.
- 3.15 Ekosistēma.** Augu, dzīvnieku un mikroorganismu funkcionāli saistīta kopa un to nedzīvā vide, kas atrodas ciešā mijiedarbībā un viens otru ietekmē.
- 3.16 Ekosistēmu pakalpojumi.** Ieguvumi no **ekosistēmām** un to pilnvērtīgas funkcionēšanas. Tie ietver produktīvās funkcijas, piemēram, pārtika, ūdens, koksne, ārstniecības augi, šķiedra u.c.; regulējošās funkcijas, kas saistītas ar vides kvalitāti un klimatu, piemēram, pasargājot no plūdiem, **augšnes erozijas**, slimību izplatīšanās, regulējot ūdens un gaisa kvalitāti, vides piesārņojumu, u.c. vai mazinot šos riskus; rekreācijas funkcijas, kas sniedz atpūtas iespējas, estētisko skaistumu un garīgo labklājību, piemēram, ceļojot vai esot dabā, izzinot dabas, vides un kultūras vērtības; un atbalsta funkcijas, piemēram, augšnes veidošanās, fotosintēze, barības vielu aprites cikls, oglekļa piesaiste, **bioloģiskās daudzveidības** saglabāšana u.c.
- 3.17 Ģenētiski modificēti kokaugi, t. sk. ģenētiski modificēts reproduktīvais materiāls.** Kokaugi, kuros ģenētiskais materiāls ir pārveidots tādā veidā, kas dabiski nerodas vairošanās un/vai dabiskas rekombinācijas rezultātā, vai arī tie atbilst kādai citai spēkā esošos normatīvos aktos ietvertai ģenētiski modificētu organismu definīcijai.
- Piezīme 1.* Par ģenētisko modificēšanu, kuras rezultātā tiek iegūti ģenētiski modificēti kokaugi uzskata šādus paņēmienus (ES Direktīva 2001/18/EK):
- nukleīnskābju rekombinācijas paņēmieni, kas saistīts ar jaunu ģenētiskā materiāla kombināciju veidošanu, tādas nukleīnskābes molekulas, kas ar jebkādiem līdzekļiem radītas ārpus organisma, ievadot jebkurā vīrusā, baktērijas plazmīdā vai citā nesēj sistēmā un ar tās palīdzību ievadot tādā organismā, kurā tie dabā nav sastopami, bet kurā tie var turpināt vairošanos; metodes, kas saistītas ar ārpus organisma sagatavota ģenētiskā materiāla tiešu ievadīšanu organismā, to skaitā mikroinjekcija, makroinjekcija un mikroinkapsulācija;
 - šūnu saplūšanu, ieskaitot protoplastu saplūšanu, vai hibridizāciju, kurā dzīvas šūnas ar jaunām iedzimstošām ģenētiskā materiāla kombinācijām veido, saplūdinot divas vai vairākas šūnas ar tādiem paņēmieniem, kas nav sastopami dabā.
- Piezīme 2.* Par ģenētiskām modifikācijām, kuru rezultātā tiek iegūti ģenētiski modificēti kokaugi (ES Direktīva 2001/18/EK), neuzskata šādus paņēmienus:
- fertilizāciju in vitro;
 - tādus dabiskos procesus kā konjugācija, transdukcija, transformācija;
 - poliploīdijas izraisīšanu.
- 3.18 Ģenētisko resursu mežaudzes.** Kompetentu organizāciju noteiktas un Meža valsts reģistrā reģistrētas augstvērtīgas, dabiskas izcelsmes mežaudzes koku sugu ģenētiskās daudzveidības un genofonda saglabāšanai.
- 3.19 Ieaudzēšana.** Kokaugu stādīšana, sēšana vai dabiska ieaugšana ar mežu neapklātās teritorijās.
- 3.20 Ieinteresētā puse.** Persona, personu grupa vai organizācija, kuru interesē **Standarta** darbības sfēra (piemēram, NVO, zinātnieki vai pilsoniskā sabiedrība u.c.).
- 3.21 Integrētā augu aizsardzība.** Rūpīga visu pieejamo kaitēkļu ierobežošanas metožu izvērtēšana un atbilstošu pasākumu īstenošana, kas ierobežo kaitēkļu populāciju attīstību, un ķīmisko **augu aizsardzības līdzekļu** un citu metožu pielietošana tādā līmenī, kas ir ekonomiski pamatots un samazina risku cilvēku veselībai un videi (avots: FAO, 2018).

- 3.22 Introducētas sugas.** Sugas, kas atrodas ārpus to dabiskā izplatības areāla un kas cilvēka darbības rezultātā pārvarējušas līdz tam nepārvaramās biogeogrāfiskās barjeras.
- 3.23 Īpaši aizsargājamas sugas un biotopi.** Īpaši aizsargājamas sugas un biotopi ir apdraudētas, izzūdošas vai retas sugas un biotopu veidi, kuri atrodas īpašā valsts aizsardzībā un kuriem saskaņā ar normatīvajiem aktiem var veidot mikroliegumus. *Piezīme.* MK Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" un MK Nr.350 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu".
- 3.24 Koki ārpus meža (TOF).** Koki, kas aug ārpus meža zemes. Piemēram, zemes, kuras klasificētas kā lauksaimniecības zemes vai zeme zem infrastruktūras objektiem.
- 3.25 Kultūrvēsturisks piemineklis.** Kultūrvēsturiskā mantojuma daļa — kultūrvēsturiskas ainavas un atsevišķi objekti (senkapi, kapsētas, parki, vēsturisko notikumu norises un ievērojamu personu darbības vietas), kā arī atsevišķi kapi, ēku grupas un atsevišķas ēkas, mākslas darbi, iekārtas un priekšmeti, kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība un kuru saglabāšana nākamajām paaudzēm atbilst Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm.
- 3.26 Meža apsaimniekošana. Meža zemju pārvaldīšana un izmantošana ar mērķi nodrošināt koksnes ražošanu un nekoksnes resursu lietošanu ekonomiski, sociāli un ekoloģiski pamatotā veidā.**
- 3.27 Meža apsaimniekošanas plāns.** Dokumentu, rīku, informācijas sistēmu kopums, kurā atbilstoši darbības mērogam un intensitātei izklāstīti apsaimniekojamā teritorijā esošo **ekosistēmas** resursu un pakalpojumu apsaimniekošanas mērķi, plānotās darbības un kontroles pasākumi konkrētam laika posmam.
- 3.28 Meža apsaimniekošanas vienība.** Teritorija, kurai ir skaidri noteiktas robežas un kuru apsaimnieko saskaņā ar skaidri definētiem ilgtermiņa apsaimniekošanas mērķiem, kuri noteikti apsaimniekošanas plānā.
- 3.29 Meža apsaimniekotājs.** Jebkura fiziska, juridiska persona vai meža īpašnieku grupa, kura piesakās sertifikācijai un/vai ir sertificēts individuāli vai kā meža īpašnieku grupa, kurai ir saistošas šī **Standarta** prasības.

Piezīme 1. **Meža apsaimniekotājs** iesniedz **sertifikācijas organizācijai** pieteikumu PEFC meža apsaimniekošanas **sertifikāta** iegūšanai un atbild par PEFC ilgtspējīgas **meža apsaimniekošanas** prasību ievērošanu, un tā pārziņā var būt vairākas **meža apsaimniekošanas vienības**.

Piezīme 2. **Meža apsaimniekotājs** var būt arī meža īpašnieks, kura **meža zemes** īpašums ierakstīts Zemesgrāmatā vai meža tiesiskais valdītājs, kuram pēc noteiktas institūcijas lēmuma zemes reformas gaitā zeme nodota (piešķirta) īpašumā par samaksu vai atjaunotas īpašuma tiesības uz to un zeme ierādīta (iemērīta) dabā saskaņā ar normatīvajiem aktiem vai persona, kura zemes valdījumu ieguvusi uz mantojuma tiesību vai cita likumīga pamata.

Piezīme 3. Prasības, kuras noteiktas **meža apsaimniekotājam**, vienādi attiecas uz **plantāciju meža** apsaimniekotāju, ja nav noteikts savādāk.

Piezīme 4. **Standartizācijas iestāde**, kuras pārziņā ir **meža apsaimniekošanas** sertifikācijas sistēma/standarts, ir struktūra, kas atbild par meža sertifikācijas sistēmas standartu izstrādi un uzturēšanu. PEFC sistēmas Standartizācijas iestāde Latvijā ir biedrība "PEFC Latvijas Padome" (jeb PEFC Latvija).

3.30 Meža atjaunošana. Pasākumu kopums mežaudzes atjaunošanai meža platībā, kurā pēc cirtes vai citu faktoru ietekmes mežaudzes šķērslaukums ir kļuvis mazāks par kritisko šķērslaukumu.

3.31 Meža transformācija. Tiešas cilvēka darbības rezultātā veikta zemes lietošanas veida maiņa no meža par nemeža zemi.

Piezīme. **Standarta** izpratnē par meža transformāciju neuzskata mežizstrādes rezultātā vienlaidus platību atbrīvošanu no kokiem, kur tiek plānota un veikta meža atjaunošana (stādīšana, sēšana, dabiskā atjaunošanās u.tml.).

- 3.32 Meža zeme.** Zeme, uz kuras ir mežs, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā ietilpstošie pārplūstošie klajumi, purvi, lauces un tam piegulošie purvi.
- 3.33 Mežs. Ekosistēma** visās tās attīstības stadijās, kur galvenais organiskās masas ražotājs ir koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz piecus metrus un kuru pašreizējā vai potenciālā vainaga projekcija ir vismaz 20 procentu no mežaudzes aizņemtās platības.
- 3.34 Nekoksnes meža produkti.** Bioloģiskas izcelsmes produkti, kas nav koksne un kuri iegūti **meža zemēs**, izņemot zemes dzīļu resursus.
- 3.35 Neproduktīva mežaudze.** Mežaudze, kuru nav lietderīgi audzēt koksnes krājas nepietiekama pieauguma, koku sugu sastāva vai koku kvalitātes dēļ.
- 3.36 PEFC meža apsaimniekošanas sertifikāts (arī – sertifikāts).** Neatkarīgas trešās puses izsniegts dokuments, kas apliecina, ka darbības konkrētā **meža apsaimniekošanas vienībā** atbilst Latvijas nacionālā PEFC meža apsaimniekošanas standarta prasībām.
- 3.37 Pirmiedzīvotāji.** Kopienas, kas dzīvo vai ir saistītas ar ģeogrāfiski atšķirīgu tradicionālu apmetni vai senču teritorijām, un kuras sevi identificē kā daļu no atšķirīgas kultūras grupas, kas cēlušās no grupām, kas atradušās šajā teritorijā pirms mūsdienu valstu izveidošanās un pašreizējo robežu noteikšanas. Šīs kopienas parasti uztur kultūras un sociālo identitāti, kā arī sociālās, ekonomiskās, kultūras un politiskās institūcijas, kas atdalītas no galvenās vai dominējošās sabiedrības vai kultūras (avots: pielāgots no Apvienoto Nāciju organizācijas; Factsheet ‘Who are Indigenous Peoples’).
- Piezīme.* Saskaņā ar Apvienoto Nāciju definīciju Latvijā nav **pirmiedzīvotāju**.
- 3.38 Plantāciju meži.** Nemeža zemēs **ieaudzētas** vai atjaunojušās mežaudzes, kuru primārais mērķis ir koksnes vai **nekoksnes meža produktu** ražošana un pakalpojumu sniegšana.
- Piezīme.* **Plantāciju mežiem** ir jābūt reģistrētiem Meža valsts reģistrā.
- 3.39 Provenienču reģions.** Teritorija vai teritoriju grupa, kurā ir samērā viendabīgi ekoloģiskie apstākļi un kurā atrodas atsevišķi koki un mežaudzes ar līdzīgām fenotipa vai ģenētiskajām īpašībām.
- 3.40 Reproductīvais materiāls.** Mežsaimniecībai nozīmīgu koku sugu un to hibrīdu sēklu vienība (čiekuri, augļi un no tiem iegūtas sēklas stādāmā materiāla audzēšanai), augu daļas vai stādāmais materiāls (no sēklu vienībām, augu daļām vai meženiem izaudzēti augi), ko paredzēts izmantot **meža atjaunošanai** vai **apmežošanai**.
- 3.41 Sertificēta platība. Meža un/vai plantāciju meža** teritorija, kas sertificēta atbilstoši Latvijas nacionālajam PEFC meža apsaimniekošanas **standartam**.
- 3.42 Sertifikācijas organizācija.** No ražotāja un patērētāja neatkarīga institūcija, kura piedāvā sertifikācijas pakalpojumus akreditētajās sertifikācijas programmās un novērtē, sertificē un uzrauga **sertifikātu** turētājus.
- 3.43 Standartizācijas iestāde.** Atzīta iestāde, kas darbojas standartizācijas sfērā. PEFC sistēmas **Standartizācijas iestāde** Latvijā ir biedrība “PEFC Latvijas Padome” (jeb PEFC Latvija).
- 3.44 Standarts.** Šī dokumenta kontekstā tas ir Latvijas nacionālais PEFC meža apsaimniekošanas standarts.
- 3.45 Starptautiskās Darba organizācijas (SDO) pamatkonvencijas.** SDO vadības institūcija ir noteikusi astoņas konvencijas kā pamatkonvencijas, kas nosaka principus un tiesības nodarbinātības jomā (SDO konvencijas Nr. 29., 87, 98, 100, 105, 111, 138 un 182): tiesības brīvi apvienoties arodbiedrībās un tiesības, lai tiktu atzītas kolektīvās prasības; visa veida piespiedu vai obligātā darba, bērnu darbaspēka pretlikumīgas izmantošanas izskaušana, diskriminācijas novēršana attiecībā uz nodarbinātību un nodarbošanos.

Piezīme. Latvijā SDO pamatkonvenciju prasības ir ņemtas vērā izstrādājot normatīvos aktus.

- 3.46 Strādājošais.** Strādājošais ir jebkura fiziska persona, kas uz līguma pamata veic noteiktu darbu darba devēja t.sk. pakalpojuma sniedzēja vadībā, viesstrādnieki, kā arī pašnodarbinātas personas.

3.47 Teritorijas attīstības plāns. Dokumentu kopums, kas sastāv no teritorijas attīstības programmas un teritorijas plānojuma un kas, ievērojot teritorijas attīstības plānošanas principus un priekšnoteikumus, teritorijas un tautsaimniecības nozaru attīstības analīzes rezultātus un prognozes, nosaka teritorijas vispusīgas un ilgtspējīgas attīstības mērķus un to sasniegšanas stratēģiju.

3.48 Tieši ietekmētā ieinteresētā puse. Persona vai personu grupa, kuru varētu tieši skart izmaiņas dzīves un/vai darba apstākļos **Standarta** ieviešanas rezultātā.

Piezīme. **Tieši ietekmētās ieinteresētās puses** ietver vietējos iedzīvotājus, pašvaldības, pakalpojumu sniedzējus, **darbiniekus** utt. Taču **Standarta** izpratnē, piemēram, NVO, zinātnieki vai pilsoniskā sabiedrība, kura interesējas par **Standarta** priekšmetu, nav pielīdzināma **tieši ietekmētai ieinteresētai pusei**.

3.49 Vadības sistēma. Savstarpēji saistītu pasākumu kopums, ko **meža apsaimniekotājs** veic, lai izstrādātu politikas vadlīnijas, izvirzītu mērķus un ieviestu procedūras šo mērķu sasniegšanai, kā arī veiktu nepieciešamo kontroli.

3.50 Vietējās koku sugas. Sugas, kuru sastopamība attiecīgā reģionā ir dabiska. Latvijā par vietējām koku sugām, kurām ir galvenā loma mežaudzes veidošanā, uzskatāmas: parastā priede (*Pinus sylvestris* L.), parastā egļe (*Picea abies* L. Karst.), kārpainais bērzs (*Betula pendula* Roth.), pūkainais bērzs (*Betula pubescens* Ehrh.), parastā apse (*Populus tremula* L.), melnalksnis (*Alnus glutinosa* L. Gaertn.), parastais osis (*Fraxinus excelsior* L.), parastais Ozols (*Quercus robur* L.), parastā liepa (*Tilia cordata* Mill.), parastā kļava (*Acer platanoides* L.), parastā goba (*Ulmus glabra* Huds.), parastā vīksna (*Ulmus laevis* Pall.), baltalksnis (*Alnus incana* (L.) Moench.), parastais skābardis (*Carpinus betulus* L.), Eiropas dižskābardis (*Fagus sylvatica* L.), saldais ķirsis (*Prunus avium* L. L.), vītoli sugas (*Salix spp.*), parastais pīlādzis (*Sorbus aucuparia* L.), lapegļu sugas un to hibrīdi (*Larix spp.*), citas apšu un papeļu sugas un to hibrīdi (*Populus spp.*), sarkanais ozols (*Quercus rubra* L.), alkšņu hibrīdi (*Alnus spp.*).

4. Vispārējās prasības vadības sistēmai

- 4.1 Meža apsaimniekotājam** ir jāidentificē ieinteresētās puses un tieši ietekmētās ieinteresētās puses un jānosaka to vajadzības un gaidas.
- 4.2 Meža apsaimniekotājam** ir jānosaka vadības sistēmas darbības sfēru un tvērumu.
Piezīme: Piemēram, vadības sistēmas darbības sfēra ir meža apsaimniekošana un augošu koku pārdošana, tvērums – noteiktas meža apsaimniekošanas vienības.
- 4.3 Meža apsaimniekotājam** ir jāveic meža inventarizācija atbilstoši nacionālajiem normatīviem aktiem; darbību plānošana, īstenošana, monitorings un novērtēšana, atbilstoši darbību mērogam un intensitātei, kā arī jāietver novērtējumu par meža apsaimniekošanas prakses ietekmi uz sociālo sfēru, vidi un ekonomiku. Šādam novērtējumam ir jābūt par pamatu nepārtrauktai sistēmas uzlabošanai.

5. Vadība

- 5.1 Meža apsaimniekotājam** ir rakstiski jāapliecina apņemšanos ievērot **Standarta** un citas piemērojamās sertifikācijas sistēmas prasības, nepārtraukti pilnveidojot ilgtspējīgu **apsaimniekošanas sistēmu**.
- 5.2** Punktā 5.1. minētajam dokumentam ir jābūt publiski pieejamam pēc pieprasījuma.
Piezīme. Publiski pieejams ir, piemēram, publicēts organizācijas mājaslapā vai pieejams birojā u.tml.
- 5.3 Meža apsaimniekotājam** ir skaidri jānosaka atbildības joma un atbildīgā/-s persona/-s attiecībā uz ilgtspējīgas apsaimniekošanas prakses īstenošanu.

6. Plānošana

6.1 Risku un iespēju apzināšana

- 6.1.1 Meža apsaimniekotājam** ir jānovērtē riskus un iespējas nodrošināt atbilstību **Standarta** prasībām, ņemot vērā saimnieciskās darbības mērogu un intensitāti.
- 6.1.2 Meža apsaimniekotājam** ir jāuztur informācija par meža resursiem, tai skaitā jāveic un jāuztur meža inventarizācija atbilstoši normatīvajiem aktiem, kā arī kartēšana atbilstoši **Standarta** prasībām.
- 6.1.3 Meža apsaimniekotājam**, kur iespējams, ir jāatbalsta tradicionālās mežsaimniecības metodes, kas rada vērtīgas ekosistēmas.

6.2 Meža apsaimniekošanas plāns

- 6.2.1 Meža apsaimniekotājam**, ņemot vērā meža apsaimniekošanas darbību mērogu un intensitāti un apsaimniekojamās meža platības atšķirīgos izmantošanas veidus vai funkcijas, saskaņā ar normatīvajiem aktiem un citiem saistošajiem plānošanas dokumentiem ir jāizstrādā **meža apsaimniekošanas plānu**, iekļaujot apsaimniekojamās teritorijas resursu aprakstu. Izstrādājot **meža apsaimniekošanas plānu**, ir jāņem vērā zinātnisko pētījumu rezultātus.
- 6.2.2 Meža apsaimniekošanas plāns** ir jāpārskata un/vai jāatjauno ne retāk kā reizi 5 gados.
- 6.2.3 Meža apsaimniekošanas plānā** ir jāiekļauj ilgtermiņa apsaimniekošanas mērķi: sociālie, ekonomiskie un vides.
- 6.2.4 Meža apsaimniekošanas plānā** ir jāiekļauj informācija par resursiem un **ekosistēmu pakalpojumiem** apsaimniekojamajā teritorijā:
- apsaimniekojamās teritorijas un resursu apraksts (t.sk. kopējās apsaimniekojamās teritorijas platība, atrašanās vieta, sadalījums pa zemju grupām, **meža zemes** veidiem un to platība, meži sadalījumā pa valdošajām sugām un bonitātēm, pa koku sugām un vecuma grupām, ilgtspējīgs koksnes un komerciāliem mērķiem iegūtas **nekoksnes produktu** ieguves apjoms un tā pamatojums),
 - informāciju par **ekoloģiski nozīmīgām meža un nemeža teritorijām**,
 - informācija par **kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem**,

- d) informācija par apsaimniekojamās teritorijas pieejamību sabiedrībai rekreācijas iespēju realizēšanai (piemēram, apskates objekti, ogošana)
- e) informācija par **ģenētisko resursu mežaudzēm**, ja piemērojams,
- f) informācija par pasākumiem klimata pārmaiņu mazināšanā/pielāgošanās klimata pārmaiņām (i.1.3.1).

6.2.5. Meža apsaimniekotājam ir informācija par ikgadēji plānoto un faktiski izpildīto meža apsaimniekošanas darbību apjomu:

- a) mežizstrādes apjomu sadalījumā pa cirtes veidiem,
- b) **meža atjaunošanu**,
- c) agrotehnisko un jaunaudžu kopšanu,
- d) **meža un plantāciju meža ieaudzēšanu**,
- e) meža aizsardzību pret uguns, dzīvnieku, kukaiņu, u.c. bojājumiem,
- f) **nekoksnes meža produktu** realizāciju (piemēram, ogas, sēnes, ārstniecības augi),
- g) **īpaši aizsargājamu sugu dzīvotņu un biotopu** uzturēšanas un/vai atjaunošanas pasākumiem,
- h) meža meliorācijas sistēmu un meža ceļu uzturēšanu un būvniecību/attīstīšanu.

1. piezīme: Latvijā nometīto dzīvnieku uzskaiti veic Valsts meža dienests, tādēļ to var neatspoguļot realizēto **nekoksnes meža produktu** apjomā.

2. piezīme: Šī punkta prasība nav attiecināma uz **nekoksnes meža produktiem**, kuri iegūti pašpatēriņam LR normatīvos aktos noteiktā kārtībā.

3. piezīme: **Meža apsaimniekotājam**, kurš neveic komerciālu **nekoksnes meža produktu** ieguvu, tai skaitā makšķerēšanas licenšu pārdošanu, nav jāuztur informācija, ko apkopo citas kompetentās iestādes.

6.2.6 Meža apsaimniekošanas plānā ir noteikti pasākumi kā samazināt riskus meža ekosistēmu degradācijai un bojājumiem.

6.2.7 Meža apsaimniekotājam ir jā sagatavo **meža apsaimniekošanas plāna** publiski pieejams kopsavilkums, kas atbilst meža apsaimniekošanas darbības mērogam un intensitātei, un tajā noteikti ir jāietver 6.2.3., 6.2.4. un 9.1.1. punktus minētā informācija.

Piezīme. Publiski pieejamajā **meža apsaimniekošanas plāna** kopsavilkumā drīkst neiekļaut konfidenciālu personisku un ar uzņēmējdarbību saistītu informāciju, kā arī citu informāciju, kas uzskatāma par konfidenciālu atbilstoši piemērojamiem normatīviem aktiem, vai informāciju, kas nepieciešama **kultūrvēsturisku pieminekļu** vai dabas resursu aizsardzībai.

6.2.8. Meža apsaimniekotājam ir jāizvērtē saņemtie priekšlikumi un komentāri par **meža apsaimniekošanas plāna** kopsavilkumu un jāsniedz uz tiem atbildes.

6.2.9. Meža apsaimniekošanas plāna publiskajam kopsavilkumam ir jābūt publiski pieejamam, vai, ja to nav iespējams nodrošināt, tad tas interesentiem ir jānosūta pēc pieprasījuma.

6.3 Atbilstība vietējiem un starptautiskajiem normatīvajiem aktiem

6.3.1 Meža apsaimniekotājam ir jābūt pieejamiem nacionāliem un starptautiskiem normatīviem aktiem un to prasībām, kas ir saistošas meža apsaimniekošanā, un ir jānosaka, kā šīs prasības ir saistošas meža apsaimniekošanā.

6.3.2 Meža apsaimniekotāja darbībai ir jāatbilst nacionālajiem un starptautiskiem saistošiem normatīvajiem aktiem, kuri attiecas uz meža apsaimniekošanu (t.sk. dabas un vides aizsardzību, **īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem**, ugunsdrošību, valdījuma un zemes lietošanas tiesībām, darba aizsardzību, korupcijas apkarošanu, godīgas konkurences, nodokļiem un citiem saistošiem maksājumiem).

- 6.3.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jāidentificē nelikumīgu darbību (piemēram, nelikumīga mežizstrāde, zemes lietošana, dedzināšana u.c.) riski, ja nepieciešams ir jāveic pasākumi, lai iespēju robežās **aizsargātu meža apsaimniekošanas vienību** pret nelikumīgām darbībām.
- 6.3.4 **Meža apsaimniekotājs**, konstatējot nelikumīgas darbības, nekavējoties informē kompetentās valsts iestādes un, ja iespējams, veic atbilstošus pasākumus to novēršanai.
- 6.3.5 **Meža apsaimniekotājam** ir jābūt dokumentiem, kas apliecina īpašuma vai apsaimniekošanas tiesības.
- 6.3.6 **Meža apsaimniekotājam** īstenojot meža apsaimniekošanu ir jāievēro cilvēktiesības atbilstoši ANO Vispārējai cilvēktiesību deklarācijai (*Universal Declaration on Human Rights*).

Piezīme: Latvijā ANO Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas prasības ir ņemtas vērā izstrādājot normatīvos aktus.

- 6.3.7 Apsaimniekošanas praksei un darbībām ir jāatbilst **SDO pamatkonvencijām**.

Piezīme: Latvijā SDO pamatkonvenciju prasības ir ņemtas vērā izstrādājot normatīvos aktus.

6.4 Darba aizsardzība un darba apstākļi

- 6.4.1 **Meža apsaimniekotājam** darbības praksē ir jānovērtē darba vides riski, par tiem jāinformē **darbinieki**, jāplāno un jāveic pasākumi risku novēršanai saskaņā ar normatīvajiem aktiem.
- 6.4.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jākontrolē, lai **strādājošajiem** būtu droši darba apstākļi, nodrošinot vai pieprasot apmācību un norādījumus par drošiem darba paņēmieniem.
- 6.4.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic regulāra **darbinieku** apmācība darba aizsardzības jomā par drošiem darba paņēmieniem un metodēm.
- 6.4.4 **Meža apsaimniekotājam** ir jāuztur reģistrs par notikušajiem nelaimes gadījumiem.
- 6.4.5 **Sertificētās platībās strādājošo** algām ir jāatbilst vismaz valstī noteiktajai minimālajai darba algai.

Piezīme: Prasība neattiecas uz pašnodarbinātām personām, jo to ienākumu apjoms ir tieši atkarīgs no veiktās saimnieciskās darbības apjoma, kas ir ārpus **meža apsaimniekotāja** ietekmes sfēras.

- 6.4.6 Darba laika un atvaļinājuma ilgumam ir jāatbilst normatīvo aktu prasībām.
- 6.4.7 **Meža apsaimniekotājs** neierobežo **darbinieku** tiesības dibināt un apvienoties arodbiedrībās un citās sevis izvēlētajās organizācijās.
- 6.4.8 **Meža apsaimniekotājs** atbalsta sociālo dialogu, **darbinieku** iesaisti lēmumu pieņemšanā, kā arī neierobežo koplīguma slēgšanu, lai kopā ar arodbiedrību vai **darbiniekiem** vienotos par uzņēmumam pielāgotiem noteikumiem.
- 6.4.9 **Meža apsaimniekotājam** darbavietā ir jāveicina dzimumu līdztiesība, nodrošinot vienādas iespējas, nepieļaujot diskrimināciju un nevēlamu seksuāla un cieņu aizskaroša rakstura rīcību.

Piezīme: Nevēlama seksuāla un cieņu aizskaroša rakstura rīcība - jebkāda veida nevēlama vārdiska, nevēliska vai fiziska seksuāla un/vai cieņu aizskaroša rakstura rīcība darba vietā, ja šādas rīcības mērķis vai rezultāts ir personas cieņas aizskaršana, pazemošana vai aizskarošas vides radīšana.

7. Resursi, kompetence, komunikācija, sūdzības, dokumentēta informācija un sertifikācijas paziņojumu lietošana

7.1 Resursi

Meža apsaimniekotājam ir jānosaka un jānodrošina resursus (piemēram, **strādājošo** skaits, tehniskais nodrošinājums), kas nepieciešami ilgtspējīgas **meža apsaimniekošanas sistēmas** izveidošanai, ieviešanai, uzturēšanai un pastāvīgai pilnveidošanai.

7.2 Kompetence

- 7.2.1 **Meža apsaimniekotājam** ir jānodrošina, ka **strādājošajiem**, atbilstoši to veicamajiem darbiem, tiek sniegta pietiekama informācija un/vai apmācība par ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu (t.sk. apmācības

par meža **bioloģiskās daudzveidības** veicināšanu un/vai **īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, meža atjaunošanu**, kopšanu, u.c.).

7.2.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jāsaņem atbilstoša saistošā informācija un jāseko līdzi aktualitātēm saistībā ar ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu caur nepārtrauktām apmācībām (tai skaitā apmācības par meža **bioloģiskās daudzveidības** veicināšanu un/vai **īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, meža atjaunošanu**, kopšanu, u.c).

7.2.3 **Meža apsaimniekotājs** izvērtē iespējas piedalīties informatīvos vai izglītojošos pasākumos par koksnes resursu daudzumrķu izmantošanu, t.sk. atjaunojamo enerģiju.

7.3 Komunikācija

7.3.1 **Meža apsaimniekotājam** ir jāuztur komunikācija ar **ieinteresētajām pusēm** un **tieši ietekmētajām ieinteresētajām pusēm** par ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu un jāsniedz atbildes uz jautājumiem, saglabājot **dokumentētu informāciju**.

Piezīme: Dokumentēta informācija ietver sanāksmju protokolus, ja tādi tiek gatavoti, kā arī savstarpējo vēstuļu apmaiņu.

7.3.2 Rakstiska informācijas apmaiņa ir jā saglabā vismaz 5 gadus.

7.4 Sūdzības.

Rakstiski iesniegtās sūdzības par meža apsaimniekošanu ir jāizvērtē un uz tām ir jāsniedz atbildes. Ir izveidots atbilstošs mehānisms sūdzību un strīdu risināšanai saistībā ar meža apsaimniekošanas darbībām, zemes lietošanas tiesībām un darba apstākļiem, un tas atbilst normatīvo aktu prasībām.

7.5 Dokumentēta informācija

7.5.1 **Apsaimniekošanas sistēmai** ir jāietver **dokumentētu informāciju**, kas ir prasīta **Standartā** un ko meža apsaimniekotājs nosaka kā nepieciešamu ilgtspējīgas **meža apsaimniekošanas** efektivitātes nodrošināšanai Dokumentācijā ir jāiekļauj vismaz sekojošas dokumentētas kārtības atbilstoši saimnieciskās darbības mērogam un intensitātei:

- augu aizsardzības līdzekļu** un/vai augsnes ielabošanas līdzekļu lietošana, uzskaitē (platības, kurās ir lietoti **augu aizsardzības līdzekļi** un/vai augsnes ielabošanas līdzekļi, līdzekļu nosaukums, darbīgās vielas nosaukums un izlietotais apjoms),
- preventīvās darbības, lai novērstu eļļas, degvielas un citu ķīmisko vielu noplūdes, kā arī ārkārtas rīcība noplūdes gadījumos, nodrošinot šo vielu savākšanu
- darba aizsardzības prasības un kontrole, atbilstoši veicamajam darbam
- monitoringa programma, t.sk. norādot monitoringa biežumu/periodiskumu un indikatorus.

7.5.2. **Meža apsaimniekotājam** ir jāievieš, periodiski jāpārskata un/vai jāaktualizē 7.5.1 punktā minētā **dokumentētā informācija**.

7.6 Sertifikācijas paziņojumu lietošana

7.6.1 Paziņojumu “100% PEFC sertificēts (“100% PEFC certified”)” var norādīt pārdošanas dokumentos, lai informētu klientus, kuriem ir derīgs PEFC koksnes piegādes ķēdes sertifikāts, tā apliecinot, ka produkti nāk no sertificētiem **mežiem** un/vai citiem avotiem, kurus Starptautiskais PEFC atzīst kā atbilstošus PEFC sertifikācijai, piemēram, materiālu, kurš nāk no **plantāciju mežiem**, kuriem piemēro **Standarta** prasības. Pārdošanas rēķinos vai līdzīgā dokumentācijā, kas attiecas uz PEFC sertificētiem mežiem, plantāciju mežiem, produktiem, materiāliem, ir jāiekļauj vismaz sekojoša informācija: pārdevēja un pircēja nosaukumu un adresi, pārdošanas datumu, produkta nosaukumu vai aprakstu (piemēram, lapkoki, skujkoki, malka), pārdoto apjomu (vai daudzumu), sertifikāta kod numuru un paziņojumu “100% PEFC sertificēts (“100% PEFC certified”)”.

I.piezīme: Visi PEFC sistēmā lietoto paziņojumu veidu tulkojumi latviešu valodā ir pieejami PEFC tīmekļa vietnē: www.pefc.org.

2.piezīme: Sertifikācijas paziņojumus par produktu izcelsmi no sertificētām **meža apsaimniekošanas vienībām** drīkst lietot tikai tie **meža apsaimniekotāji**, kuriem ir PEFC atzīts **sertifikāts**, kas izsniegts atbilstoši šim **Standartam**.

- 7.6.2 **Meža apsaimniekotājs** ar paziņojumu “100% PEFC sertificēts” (“100% PEFC certified”) vai ar citu sistēmas paziņojumu drīkst pārdot tikai tos produktus, kuri iegūti **sertificētās platībās**. Gadījumos, kad **meža apsaimniekotājs** pārdod vēl citus produktus, kuri ir ārpus sertifikācijas darbības sfēras, tos pārdod kā nesertificētus.
- 7.6.3 **Meža apsaimniekotājam** jāapkopo un jādokumentē informācija par visiem pārdotajiem produktiem.
- 7.6.4 **Meža apsaimniekotājs** saistošos pārdošanas dokumentus uzglabā vismaz piecus gadus visiem produktiem, kas pārdoti kā PEFC sertificēti, ietverot vismaz šādu informāciju: pircēja un pārdevēja nosaukumu un adresi; pārdošanas datumu; produkta nosaukumu; pārdoto apjomu (vai daudzumu), **sertifikāta** numuru un paziņojumu “100% PEFC sertificēts” (“100% PEFC certified”).
- 7.6.5 **Meža apsaimniekotājs** saziņā ar klientiem, kuriem ir PEFC koksnes piegādes ķēdes sertifikāts, iekļauj informāciju par sertifikācijas statusu produktiem, kuri tiek pārdoti kā sertificēti.

8. Apsaimniekošanas darbības

Kritērijs 1: Meža resursu pārvaldīšana un atbilstošu pasākumu veikšana to ieguldījuma palielināšanai globālajā oglekļa apritē

VI.1 Meža apsaimniekotājam ir jāizvirza mērķis uzturēt vai palielināt **apsaimniekoto meža zemju ekosistēmu** pakalpojumus, kā arī **saglabāt** vai uzlabot meža ekonomiskās, ekoloģiskās, kultūrvēsturiskās un sociālās vērtības [8.1.1].

Indikatori:

i 1.1.1 **Meža apsaimniekotājam sertificētajā platībā** ir jāidentificē nozīmīgākie **ekosistēmu pakalpojumi** un jānosaka apsaimniekošanas mērķi šo pakalpojumu uzturēšanā vai palielināšanā, līdzsvarojot meža sociālās, vides un ekonomiskās funkcijas.

Piezīme: Otrajā pielikumā “Ekosistēmu pakalpojumi” ir apkopoti atsevišķi piemēri, kurus **meža apsaimniekotājs** var lietot kā palīgmateriālu, lai identificētu **sertificētajā platībā** nozīmīgākos **ekosistēmu pakalpojumus** un apsaimniekošanas darbības, kas vērstas uz mērķu sasniegšanu.

i 1.1.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jānosaka darbības, mērāmus rādītājus, lai sasniegtu apsaimniekošanas mērķus.

VI.2 Meža apsaimniekošana ir jāveic tā, lai vidējā termiņā un ilgtermiņā tiek **saglabāts** meža resursu apjoms un kvalitāte, kā arī meža spēja piesaistīt un uzglabāt oglekli, sabalansējot mežizstrādes apjomus ar koksnes krājas pieaugumu, izmantojot atbilstošu mežkopības praksi un dodot priekšroku tām metodēm, kas samazina nelabvēlīgu ietekmi uz meža resursiem [8.1.2, 8.1.4, 8.1.5].

Indikatori:

i 1.2.1 **Meža apsaimniekotājs** nedrīkst veikt **meža transformāciju**, izņemot gadījumus, ja transformācija ir pamatota un:

- a) atbilst normatīviem aktiem, **teritorijas attīstības plāniem** un **meža apsaimniekošanas plānam** u.c. **meža apsaimniekotāja** iekšējiem dokumentiem, kā arī ir notikušas konsultācijas ar **tieši ietekmētajām iinteresētajām pusēm**, un

- b) tā aptver nelielu meža platību (ne vairāk kā 5%) no meža tipu grupas teritorijas **sertificējamā platībā**, un
- c) tā negatīvi neietekmē **ekoloģiski nozīmīgas meža teritorijas**, kultūrvēsturiski un sociāli nozīmīgas teritorijas, un
- d) tā neiznīcina teritorijas ar būtisku oglekļa uzkrājumu, un
- e) tā ilgtermiņā nodrošina vides, ekonomiskos un sociālos ieguvumus (piemēram, transformējamo platību kompensējot citā vietā ar **apmežošanu**, jaunu dabas aizsardzības teritoriju izveidošanu u.c.).

i 1.2.2 Meža apsaimniekotājs nedrīkst apmežot ekoloģiski nozīmīgas nemeža teritorijas, izņemot gadījumus, ja apmežošana ir pamatota un:

- a) atbilst normatīviem aktiem, **teritorijas attīstības plāniem** un **meža apsaimniekošanas plānam** u.c. meža apsaimniekotāja iekšējiem dokumentiem, tostarp organizējot konsultācijas ar **tieši ietekmētajām ieinteresētajām pusēm** caurspīdīgā un iesaistošā veidā, un
- b) tā negatīvi neietekmē **ekoloģiski nozīmīgas nemeža teritorijas**, kultūrvēsturiski un sociāli nozīmīgas teritorijas, un
- c) tā aptver nelielu daļu no **ekoloģiski nozīmīgas nemeža teritorijas meža apsaimniekotāja sertificējamajā platībā**, un
- d) tā neiznīcina teritorijas ar būtisku oglekļa uzkrājumu, un
- e) tā sniedz vides, ekonomiskos un sociālos ieguvumus ilgtermiņā.

i 1.2.3 Meža apsaimniekotājam ir jādokumentē indikatorā i1.2.1 transformētās meža platības un indikatorā i1.2.2 apmežotās platības.

i 1.2.4 Meža apsaimniekotājam ir jāizvērtē iespējas palielināt meža platību, piemēram, apmežojot lauksaimniecībā neizmantotās zemes u.c.

i 1.2.5 Meža apsaimniekotājam ir jāidentificē bojātas, neproduktīvas mežaudzes, lai plānotu to atjaunošanu, piemēram, identificējot par 30 gadiem vecākas viendabīgas, pārbiezas egļu tīraudzes.

i 1.2.6 Meža apsaimniekotājam ir jānosaka mežkopības metodes un apjomi, kas neatstāj būtisku negatīvu ietekmi uz meža vērtībām un funkcijām.

i 1.2.7 Meža apsaimniekotājam ir jāveic savlaicīga meža atjaunošana un jāpielieto atbilstoši kopšanas modeļi, lai veicinātu oglekļa uzkrāšanos.

i 1.2.8 Meža apsaimniekotājam ir jābūt aprēķiniem par CO₂ uzkrājumu mežaudzēs.

Piezīme: Meža apsaimniekotājs var aprēķināt oglekļa uzkrājumu mežaudzēs atbilstoši Siltumnīcefekta gāzu emisiju aprēķina metodikai (oglekļa tonnas). Aprēķina metodikas forma pieejama PEFC Latvija mājas lapā www.pefc.lv.

i 1.2.9 Meža apsaimniekotājam ir jānosaka ilgtermiņā pieļaujamo koksnes ieguves apjomu mežā, kas jāabalansē ar prognozēto koksnes krājas pieaugumu ilgtermiņā.

i 1.2.10 Meža apsaimniekotājam ir jāizvērtē atbalsta sniegšanas iespējas dažādu pētījumu veikšanai par koksnes produktu dzīves cikla pagarināšanu un/vai atkārtotu izmantošanu.

V 1.3 Meža apsaimniekotājam īstenojot apsaimniekošanas darbības ir jāveicina klimata pārmaiņu mazināšana,

piemēram, samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas un veicinot efektīvu resursu izmantošanu [8.1.3]

Indikatori:

i 1.3.1 **Meža apsaimniekotājam** ir jābūt aprēķiniem par CO₂ emisijām, kuras radušās meža apsaimniekošanas darbos.

Piezīme: Aprēķina metodikas piemērs pieejams PEFC Latvija mājas lapā www.pefc.lv, to var lietot CO₂ emisiju aprēķiniem, pielāgojot tajā norādītās vērtības, ja nepieciešams. **Meža apsaimniekotājs** drīkst izvēlēties lietot citu aprēķinu metodiku, kas nodrošina CO₂ emisiju aprēķinu.

i 1.3.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jāoptimizē meža apsaimniekošana atbilstoši darbības mērogam un intensitātei, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas.

Kritērijs 2: Meža ekosistēmas veselības un vitalitātes uzturēšana

V2.1 Meža apsaimniekotājam ir jā saglabā vai jā uzlabo meža ekosistēmu veselība un vitalitāte, kā arī ir jā atjauno degradētas meža ekosistēmas vietās, kur tas ir iespējams un ir ekonomiski pamatoti, liekot uzsvāru uz dabiskām struktūrām un procesiem un īstenojot bioloģiskus preventīvus pasākumus [8.2.1].

Indikatori:

i 2.1.1 **Meža apsaimniekotājam** ir jāņem vērā valstī veikto pētījumu un/vai monitoringu rezultāti par meža veselību un vitalitāti.

i 2.1.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai ierobežotu un/vai novērstu mežaudžu bojājumu riskus apsaimniekotajā teritorijā.

i 2.1.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic sanitārās cirtes mežaudžu sanitārā stāvokļa uzlabošanai, ja nepieciešams un ciktāl tas nav pretrunā ar normatīvajiem aktiem.

i 2.1.4 **Meža apsaimniekotājam** ir jāidentificē **degradētas meža ekosistēmas** un jāplāno darbības to atjaunošanai, ja tas ir ekonomiski pamatoti.

V2.2 Meža apsaimniekotājam ir jā saglabā vai jā veicina atbilstoša ģenētiskā, sugu un ekosistēmas strukturālā daudzveidība, lai uzlabotu meža ekoloģisko stabilitāti, vitalitāti un noturību pret nelabvēlīgiem vides faktoriem, kā arī stiprinātu dabiskās pašregulācijas mehānismus [8.2.2].

Indikatori:

i 2.2.1 **Meža apsaimniekotājam** ir jā saglabā Meža valsts reģistrā reģistrēto **ģenētisko resursu mežaudzes** un ir jānodrošina to atjaunošana ar tās pašas audzes ģenētisko materiālu, ja vietas vai citi apstākļi to pieļauj.

i 2.2.2 **Meža apsaimniekotājam**, atjaunojot mežaudzi un izvēloties koku sugu, atbilstoši augšanas apstākļiem ir jāizvērtē iespēja dažādot koku sugu sadalījumu apsaimniekojamā teritorijā.

V2.3 Meža apsaimniekotājam ir jānodrošina, ka dedzināšanu kā apsaimniekošanas paņēmieni pielieto tikai tajos pasaules reģionos, kur uguns ir būtisks **meža apsaimniekošanas** paņemiens **meža atjaunošanai**, aizsardzībai pret ugunsgrēkiem un biotopu apsaimniekošanai vai ir **pirmiedzīvotāju** atzīta prakse. Šādos gadījumos ir jāveic atbilstošus apsaimniekošanas un kontroles pasākumus [8.2.3].

Indikatori:

i 2.3.1 **Meža apsaimniekotājs** kontrolētu dedzināšanu kā meža apsaimniekošanas paņēmieni var izmantot sugu dzīvotņu un biotopu apsaimniekošanai, atjaunošanai un **bioloģiskās daudzveidības** veicināšanai vai citos pamatotos gadījumos, ja tie nav pretrunā ar saistošajiem normatīviem aktiem. Gadījumos, kad tiek pielietota kontrolēta dedzināšana, ir jāievēro atbilstoši apsaimniekošanas un kontroles pasākumi.

i 2.3.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic indikatorā i2.3.1 minēto platību uzskaiti.

V2.4 Meža apsaimniekotājam ir jāizmanto atbilstoša **meža apsaimniekošanas** prakse, piemēram, **meža atjaunošana** un zemes **apmežošana** ar koku sugām un atbilstošām proveniencēm, kas ir piemērotas augšanas apstākļiem, un tādi kopšanas, mežizstrādes un transportēšanas paņēmieni, kas samazina koku un/vai augsnes bojājumus [8.2.4].

Indikatori:

i 2.4.1 **Meža apsaimniekotājam meža atjaunošanā un apmežošanā** ir jālieto augšanas apstākļiem piemērotas koku sugas un vietai piemērots **meža reprodūktīvais materiāls**.

i 2.4.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jābūt dokumentiem, kas apliecina **meža reprodūktīvā materiāla** izcelsmi mežaudzēm, kuras atjaunotas stādot vai sējot.

i 2.4.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jāpielieto tādas mežizstrādes tehnoloģijas un metodes, kas mazina ietekmi uz augsni un paliekošajiem kokiem.

V2.5 Meža apsaimniekotājam ir jāizvairās no jebkāda veida atkritumu nonākšanas **meža zemēs**. Neorganiskos atkritumus ir jāsavāc, tos jāuzglabā paredzētā vietā un jāizved videi draudzīgā veidā. **Meža apsaimniekošanas** darbu laikā ir jāveic pasākumi, lai novērstu eļļas vai degvielas noplūdi. Ir jābūt izstrādātām dokumentētām kārtībām, lai samazinātu kaitējuma risku videi nejaušas noplūdes gadījumā, [8.2.5].

Indikatori:

i 2.5.1 Apsaimniekošanas darbību rezultātā radušies neorganiskie atkritumus nedrīkst atstāt mežā.

i 2.5.2 Mežā atstātie sabiedrības radītie atkritumi ir regulāri jāsavāc un jānogādā uz atbilstošām atkritumu savākšanas vietām.

i 2.5.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic darbības, lai novērstu eļļas, degvielas un citu ķīmisko vielu noplūdes, bet noplūdes gadījumā ir jānodrošina šo vielu savākšanu atbilstoši dokumentētām kārtībām.

i 2.5.4 Meža apsaimniekošanas darbos izmantotajā tehnikā, instrumentu apkopes un uzpildes vietās ir jābūt pieejamiem naftas produktus absorbējošiem materiāliem un tie ir atbilstoši jālieto.

i 2.5.5 Veicot meža apsaimniekošanas darbus, tehniskos šķidrumus, naftas produktus, ķīmiskās vielas un ūdeni ir jāuzglabā piemērotās, atbilstoši marķētās tvertnēs vai iepakojumos.

V2.6 Meža apsaimniekotājam ir jānodrošina priekšroka integrētai augu aizsardzībai, piemērotām alternatīvām mežkopības metodēm un bioloģiskiem **augu aizsardzības līdzekļiem**, lai samazinātu ķīmisku **augu aizsardzības līdzekļu** lietošanu [8.2.6].

Indikatori:

- i 2.6.1 **Meža apsaimniekotājam** ir jādod priekšroka **integrētai augu aizsardzībai**, iespēju robežās samazinot ķīmisko **augu aizsardzības līdzekļu** lietošanu, veicinot videi draudzīgu kaitēkļu ierobežošanas līdzekļu lietošanu un pielietojot piemērotas alternatīvas mežsaimnieciskās metodes.
- i 2.6.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jāplāno un jāveic preventīvi bioloģiskie pasākumi mežaudžu veselības un vitalitātes nodrošināšanai, ja vien tas ir ekonomiski pamatoti.
- i 2.6.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic **augu aizsardzības līdzekļu** un/vai augsnes ielabošanas līdzekļu lietošanas uzskaitē (informācija par platībām, kurās ir lietoti augu aizsardzības/augsnes ielabošanas līdzekļi, to nosaukums, darbīgās vielas nosaukums un izlietotais apjoms).
- i 2.6.4 Jebkādam ķīmisko augu aizsardzības un/vai augsnes ielabošanas līdzekļu lietošanai ir jābūt pamatotai.
- V2.7 **Meža apsaimniekotājs** nedrīkst lietot ķīmiskos **augu aizsardzības līdzekļus**, kas satur Pasaules veselības organizācijas (WHO) klasificētās 1. A un 1. B kategorijas vielas, un citus ļoti toksiskus ķīmiskos **augu aizsardzības līdzekļus**, izņemot gadījumus, kad nav pieejama cita iedarbīga alternatīva. Jebkādiem izņēmumiem attiecībā uz Pasaules veselības organizācijas (WHO) klasificēto 1. A un 1. B kategorijas vielu lietošanu ir jābūt definētiem nacionālajā/reģionālajā **Standartā**. Jebkādam ķīmisko **augu aizsardzības līdzekļu** lietošanai ir jābūt dokumentētai [8.2.7,8.2.8].

Indikatori:

- i 2.7.1 **Meža apsaimniekotājs** nelieto Pasaules Veselības organizācijas (WHO) 1A un 1B tipa un citus īpaši toksiskus ķīmiskos **augu aizsardzības līdzekļus**, izņemot gadījumus, kad to lietošanu pamato izsludināts ārkārtas stāvoklis un saņemta Valsts augu aizsardzības dienesta atļauja.
- i 2.7.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jāizmanto tikai Latvijā reģistrēti **augu aizsardzības līdzekļi**, vai tādi, par kuriem saņemta terminētā ieviešanas/ lietošanas atļauja.
- i 2.7.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jādokumentē jebkāda ķīmisku **augu aizsardzības līdzekļu** lietošana.

V2.8 **Meža apsaimniekotājam** ir aizliegts lietot ķīmiskos **augu aizsardzības līdzekļus**, piemēram, hlorētus ogļūdeņražus, kuru atvasinājumi bioloģiski nenoārdās un uzkrājas ārpus paredzētā lietojuma barības ķēdē, kā arī ķīmiskos **augu aizsardzības līdzekļus**, ko aizliedz izmantot starptautiski nolīgumi. *Piezīme:* “Ķīmiskie **augu aizsardzības līdzekļi**, ko aizliedz izmantot starptautiski nolīgumi” ir definēti Stokholmas Konvencijā Par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem [8.2.9].

Indikatori:

- i 2.8.1 Meža apsaimniekotājs nelieto tādus ķīmiskos **augu aizsardzības līdzekļus**, kā hlorētie ogļūdeņraži, kuru atvasinājumi bioloģiski nenoārdās un uzkrājas ārpus paredzētā lietojuma barības ķēdē, kā arī ķīmiskos **augu aizsardzības līdzekļus**, ko aizliedz izmantot starptautiski nolīgumi.
- V2.9 **Meža apsaimniekotājam** ir jālieto ķīmiskie **augu aizsardzības līdzekļi** saskaņā ar ražotāja norādījumiem, un tos lieto apmācīts personāls ar atbilstošu aprīkojumu [8.2.10].

Indikatori:

- i 2.9.1 Jebkāda veida ķīmiskos **augu aizsardzības līdzekļus** ir jālieto atbilstoši ražotāja instrukcijai.
- i 2.9.2 **Strādājošajiem**, kuri strādā ar ķīmiskiem **augu aizsardzības līdzekļiem**, ir jābūt atbilstoši apmācītiem.

i 2.9.3 Meža apsaimniekotājam ir jākontrolē, ka **strādājošie**, kuri veic darbus ar ķīmiskiem **augu aizsardzības līdzekļiem**, lieto atbilstošus individuālos aizsardzības līdzekļus.

V2.10 Meža apsaimniekotājam ir jālieto augsnes ielabošanas līdzekļus kontrolētā veidā, ievērojot vides aizsardzības prasības. Augsnes ielabošanas līdzekļi nedrīkst būt kā alternatīva atbilstošai augsnes barības vielu apsaimniekošanai [8.2.11].

Indikatori:

i 2.10.1 Meža apsaimniekotājam augsnes ielabošanas līdzekļi ir jālieto atbilstoši vides aizsardzības prasībām un atbilstoši ražotāja instrukcijai, ja tāda ir. Augsnes ielabošanas līdzekļus izmanto tikai tad, ja tie ir nepieciešami, lai nodrošinātu ieaugšanu vai lai izvairītos no barības vielu trūkuma, bet augsnes ielabošanas līdzekļu lietošana neaizstāj atbilstošu augsnes barības vielu apsaimniekošanu.

i 2.10.2 Strādājošajiem, kuri veic darbus ar augsnes ielabošanas līdzekļiem, ir jābūt atbilstoši apmācītiem.

i 2.10.3 Meža apsaimniekotājam ir jāpamato augsnes ielabošanas līdzekļu lietošanas nepieciešamību.

Kritērijs 3: Meža produktīvo funkciju (koksnes un nekoksnes) uzturēšana un veicināšana

V3.1 Meža apsaimniekotājam ir jā saglabā **meža spēja ilgtspējīgi ražot dažādus koksnes, nekoksnes meža produktus un pakalpojumus** [8.3.1].

Indikatori:

i 3.1.1 Meža apsaimniekošanā ir jāizvirza mērķi, kas nodrošina koksnes un **nekoksnes meža produktu** pieejamību ilgtermiņā.

i 3.1.2 Meža apsaimniekotājam iespēju robežās ir jāuztur un/vai jāveicina **meža ekosistēmas** strukturālā daudzveidība (piem., dažāda vecuma koku sugu mežaudzes ainavas līmenī), lai apsaimniekojamā teritorijā nodrošinātu **nekoksnes meža produktu** dažādību.

i 3.1.3 Meža apsaimniekotājam ir jāizvērtē esošo meža meliorācijas sistēmu uzturēšanas, atjaunošanas un, ja nepieciešams, būvniecības iespējas, lai uzlabotu mežaudžu spēju ražot dažādus koksnes un **nekoksnes meža produktus**. Jaunas meliorācijas sistēmas izveides gadījumā **meža apsaimniekotājam** ir jāizvērtē, vai tas neapdraudēs audžu spēju sniegt ilgtspējīgus pakalpojumus ilgtermiņā.

V3.2 Meža apsaimniekotājam ir jāīsteno apsaimniekošanas darbības ar mērķi panākt stabilu ekonomisko rentabilitāti, ņemot vērā jaunu tirgu piedāvātās iespējas un jaunus saimnieciskās darbības veidus saistībā ar visiem attiecīgajiem meža produktiem un pakalpojumiem [8.3.2].

Indikatori:

i 3.2.1 Meža apsaimniekotāja darbībām ir jābūt vērstām, lai sasniegtu stabilu ekonomisko sniegumu, t.sk. izvērtējot iespējas jaunu meža produktu un pakalpojumu radīšanai.

i 3.2.2 Meža apsaimniekotājam ir jāizvērtē apsaimniekotās meža teritorijas dažādos lietošanas veidus, lai sniegtu plašāku produktu un pakalpojumu klāstu.

V3.3 Meža apsaimniekošana, t.sk. mežizstrāde un **meža atjaunošana**, ir jāveic atbilstošā laikā un tādā veidā, kas nemazina konkrētās platības produktivitāti, piemēram, izvairoties nodarīt bojājumus augsnei, atstātajām mežaudzēm un kokiem [8.3.3].

Indikatori:

- i 3.3.1* **Meža apsaimniekošana**, t.sk. mežizstrāde un **meža atjaunošana**, ir jāveic atbilstoši apstākļiem un ar piemērotām tehnoloģijām un tehniku, lai nesamazinātu konkrētās teritorijas produktivitāti ilgtermiņā.
 - i 3.3.2* Veicot mežizstrādi ar tehniku, iespēju robežās ir jāpārvietojas tikai pa plānotajiem kokmateriālu pievešanas ceļiem vai tehnoloģiskajiem koridoriem.
 - i 3.3.3* **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic pasākumi, lai mazinātu risu veidošanos darbu izpildes laikā.
 - i 3.3.4* **Meža apsaimniekotājam** ir jāidentificē un jāveic risu līdzināšanu pēc mežizstrādes darbu pabeigšanas vietās, kur tas nepieciešams.
- V3.4 **Meža apsaimniekotājam** ir jānodrošina, ka gan koksnes, gan **nekoksnes meža produktu** ieguves apjoms nepārsniedz apjomu, kas nodrošina to ilgtspējīgu izmantošanu ilgtermiņā, un ka iegūtie produkti tiek optimāli izmantoti [8.3.4].

Indikatori:

- i 3.4.1* **Meža apsaimniekotājam** ir jānosaka ikgadējie koksnes un saviem komerciāliem mērķiem iegūto **nekoksnes meža produktu** apjoms, kas nedrīkst pārsniegt ilgtermiņā noteikto ilgtspējīgo apjomu.
 - i 3.4.2* Mežizstrādes apjomi noteiktā periodā, 5 līdz 10 gadu, nepārsniedz i3.4.1 noteikto ilgtspējīgo ciršanas apjomu, izņemot gadījumos, ja mežizstrādes apjomi tiek palielināti dēļ vējgāzēm, ugunsgrēkiem u.c. mežaudžu bojājumiem.
 - i 3.4.3* **Meža apsaimniekotājam** ir jāizvērtē ciršanas atlieku savākšana (piemēram, sīkkoksne, zari) vietās, kur tas ir pamatoti.
 - i 3.4.4* **Meža apsaimniekotājam** iespēju robežās ir jānodrošina, ka koksnes produkti tiek savlaicīgi aizvesti, lai nemazinātos produktu kvalitāte un lai mazinātu riskus koksnes kaitēkļu izplatībai.
 - i 3.4.5* **Meža apsaimniekotājam** ir jānodrošina, ka kokmateriālu uzmērīšana tiek veikta atbilstoši valstī noteiktajam kokmateriālu uzmērīšanas standartam.
- V3.5 **Meža apsaimniekotājam**, lai nodrošinātu efektīvu produktu un pakalpojumu ieguvu un izmantošanu, ir jāplāno, jāizveido un jāuztur atbilstoša infrastruktūra, piemēram, ceļi, pievešanas ceļi vai tilti, vienlaikus samazinot negatīvo ietekmi uz vidi [8.3.5].

Indikatori:

- i 3.5.1* **Meža apsaimniekotājam** atbilstoši darbību mērogam un intensitātei ir jāplāno meža infrastruktūras attīstība un/vai uzturēšana.
- i 3.5.2* **Meža apsaimniekotājam** ir jāvērtē meža infrastruktūras attīstības un uzturēšanas darbu (ja tādi tiek plānoti/veikti) ietekme uz vidi un jāplāno vietai atbilstošas darbības, lai mazinātu potenciālo negatīvo ietekmi uz vidi.

Kritērijs 4: Meža ekosistēmas bioloģiskās daudzveidības uzturēšana, aizsardzība un atbilstoša veicināšana

- V4.1 **Meža apsaimniekošanas** plānošanas mērķu sarakstā ir jāiekļauj **bioloģiskās daudzveidības saglabāšana**, uzlabošana vai vairošana ainavu, **ekosistēmu**, sugu un ģenētiskajā līmenī. [8.4.1].

Indikatori:

- i 4.1.1* **Meža apsaimniekotājam** ir jāizvirza izmērāms mērķis, kas nodrošina **bioloģiskās daudzveidības** saglabāšanu, uzlabošanu vai vairošanu.
- i 4.1.2* **Meža apsaimniekotājam** atbilstoši darbības mērogam un intensitātei ir jāplāno pasākumi, lai **saglabātu bioloģisko daudzveidību** ainavu, **ekosistēmu**, sugu un ģenētiskajā līmenī.
- V4.2 Meža apsaimniekotājam**, veicot meža resursu inventarizāciju, kartēšanu un plānošanu, ir jāidentificē, **jāaizsargā, jāsaglabā** vai jāizslēdz ārpus saimnieciskās darbības **ekoloģiski nozīmīgas meža teritorijas**.
Piezīme: ir atļauts veikt **meža apsaimniekošanas** darbības, kas nenodara kaitējumu šo teritoriju svarīgajām ekoloģiskajām vērtībām [8.4.2].

Indikatori:

- i 4.2.1* **Meža apsaimniekotājam** ir jābūt informācijai par apsaimniekojamā teritorijā identificētajām **ekoloģiski nozīmīgām meža un nemeža teritorijām**.
- i 4.2.2* Plānojot **meža apsaimniekošanu**, **meža apsaimniekotājam** ir jānodrošina **ekoloģiski nozīmīgu meža un nemeža teritoriju** saglabāšana.
- i 4.2.3* **Meža apsaimniekotājam**, kuram **sertificētajā platībā** nav identificētas **ekoloģiski nozīmīgās meža un nemeža teritorijas**, ir jāplāno pasākumi, lai ilgtermiņā veicinātu tādu teritoriju veidošanos, kuras var tikt atzītas par ekoloģiski nozīmīgām (piemēram, ir jāsaglabā mežaudzi, kurā būtiski pārsniegts galvenās cirtes vecums).
- V4.3 Meža apsaimniekotājs** nedrīkst iegūt komerciālos nolūkos aizsargājamas, apdraudētas un izzūdošas augu un dzīvnieku sugas. Nepieciešamības gadījumā ir jāveic pasākumus šo sugu aizsardzībai, kā arī, ja piemērojams, populācijas palielināšanu.
Piezīme. Prasība neizslēdz tirdzniecību saskaņā ar *CITES* (Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām) nosacījumiem. [8.4.3].

Indikatori:

- i 4.3.1* Aizsargājamo, apdraudētu un izzūdošu augu un dzīvnieku sugu komerciāla izmantošana ir aizliegta saskaņā ar *CITES* konvenciju un normatīvo aktu prasībām, izņemot, ja ir saņemta atļauja.
- i 4.3.2* **Meža apsaimniekotājam** ir jādemonstrē atbilstība *CITES* prasībām, kā arī jābūt sertifikātiem *CITES* sugu ieguvei un tirdzniecībai, ja piemērojams.
- V4.4 Meža apsaimniekotājam** ir jānodrošina atbilstoša meža resursu kvalitāte un kvantitāte, veicot mākslīgo atjaunošanu vai nodrošinot dabisko atjaunošanos [8.4.4].

Indikatori:

- i 4.4.1* Galvenā cirte ir jāveic atbilstoša izmēra platībās, lai varētu nodrošināt sekmīgu **meža atjaunošanu**.
- i 4.4.2* Meža dabisko atjaunošanu var piemērot un veicināt tādos meža tipos un vietās, kur tā nodrošina savlaicīgu un kvalitatīvu **meža atjaunošanu**.
- i 4.4.3* **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic pasākumi mežaudzes sekmīgai atjaunošanai, piemēram, augsnes gatavošana, dabiskās atjaunošanas veicināšana, stādīšana, agrotehniskā kopšana, aizsardzība pret bojājumiem.

V4.5 **Meža atjaunošanā** un zemes **apmežošanā** priekšroku ir jādod **vietējām koku sugām**, kas ir labi pielāgojušās konkrētās vietas apstākļiem. Drīkst izmantot tikai tās **introducētās sugas**, varietātes vai proveniencas, kuru ietekme uz **ekosistēmu**, vietējo sugu un proveniencu ģenētisko integritāti ir zinātniski novērtēta, un, ja šo negatīvo ietekmi iespējams novērst vai samazināt līdz minimumam. **Meža apsaimniekotājam** ir jāveicina zemju **apmežošana**, dabiskā un mākslīgā **meža atjaunošana**, lai uzlabotu vai atjaunotu ekoloģisko konektivitāti. **Meža apsaimniekotājs** nedrīkst lietot ģenētiski modificētu **meža reproduktīvo materiālu**. [8.4.5, 8.4.6, 8.4.7].

Indikatori:

i 4.5.1 **Meža apsaimniekotājam**, atjaunojot vai ieaudzējot **mežu** sējot vai stādot, ir jāizmanto augšanas apstākļiem piemērotas koku sugas, priekšroku dodot **vietējām koku sugām**.

i 4.5.2 **Meža atjaunošanā** un **apmežošanā** drīkst lietot tikai tās **introducētās koku sugas**, proveniencas vai varietātes, kuru ietekme uz ekosistēmu, vietējo sugu un vietējo proveniencu ģenētisko integritāti ir zinātniski novērtēta un ja šo negatīvo ietekmi ir iespējams novērst vai samazināt līdz minimumam.

i 4.5.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic ar **introducētām koku sugām** atjaunoto/**apmežoto** mežaudžu platību uzskaiti.

i 4.5.4 **Meža apsaimniekotājs** nedrīkst lietot **ģenētiski modificētu meža reproduktīvo materiālu**.

V4.6 **Meža apsaimniekotājam** ir jāveicina sugu daudzveidību gan horizontālās, gan vertikālās struktūrās, piemēram, veicinot mistrota **meža** veidošanos, kur tas ir iespējams. Darbību mērķim ir jābūt arī uzturēt vai atjaunot ainavas daudzveidību [8.4.8].

Indikatori:

i 4.6.1 **Meža apsaimniekotājam** atbilstoši meža tipam un vietas apstākļiem ir jāveicina dažāda vecuma un dažādu koku sugu sastāva mežaudžu veidošanos ainavas līmenī.

i 4.6.2 **Meža apsaimniekotājam**, veicot **meža atjaunošanu** un jaunaudžu kopšanu, ir jāveido meža tipam, vietas apstākļiem un atjaunojamai sugai atbilstošs piemistrojums, ciktāl tas netraucē mērķa sugai.

i 4.6.3 **Meža apsaimniekotājam**, veicot krājas kopšanu, piemērotās vietās ir jā saglabā meža tipam un vietas apstākļiem atbilstoši citas sugas koki, ciktāl tas netraucē mērķa sugai.

V4.7 **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic **meža** kopšana un mežizstrāde tā, lai minimizētu negatīvo ietekmi uz **ekosistēmām**. Vietās, kur iespējams, ir jāizmanto praktiski paņēmieni, lai pēc iespējas **saglabātu** un vairotu **bioloģisko daudzveidību** [8.4.10].

Indikatori:

i 4.7.1 Mežizstrādes laikā ir jā saglabā ūdensteces (piemēram, grāvji, strauti), tomēr, ja pēc mežizstrādes ir traucēta ūdens notece ūdenstecēs, ir jāveic nepieciešamās darbības, lai ūdensteces atjaunotu iespējami tuvu to dabiskajam stāvoklim.

i 4.7.2 **Meža apsaimniekotājam** mežizstrādes laikā ir jā saglabā mitras ieplakas ar tām raksturīgu veģetāciju un ar izteikti palielinātu mitrumu.

i 4.7.3 **Meža apsaimniekotājam** veicot mežizstrādi ir jā saglabā paaugas un pameža dzīvotspējīgi koki un krūmi, ņemot vērā mežsaimniecības darbu tehnoloģiju iespējas un darba aizsardzības prasības.

V4.8 **Infrastruktūra** ir jāplāno un jāveido tā, lai samazinātu kaitējumu **ekosistēmām**, īpaši retām, jutīgām vai reprezentatīvām **ekosistēmām** un ģenētiskiem rezervātiem, un ņemot vērā apdraudētās un citas atslēgas sugas un to migrācijas īpatnības [8.4.11].

Indikatori:

i 4.8.1 **Meža apsaimniekotājam**, plānojot un būvējot meža infrastruktūras objektus, ir jāizvērtē ietekme **uz īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem un ekoloģiski nozīmīgām meža un nemeža teritorijām** un jāplāno darbības, lai mazinātu potenciālo negatīvo ietekmi uz tām.

V4.9 **Meža apsaimniekotājam**, atbilstoši apsaimniekošanas mērķiem, ir jāveic pasākumi, lai kontrolētu dzīvnieku populāciju ietekmi uz **meža atjaunošanos**, augšanu un **bioloģisko daudzveidību** [8.4.12].

Indikatori:

i 4.9.1 **Meža apsaimniekotājam** ir jāizvērtē iespēju veikt jaunaudžu aizsardzību pret dzīvnieku bojājumiem, piemēram, repelenti, aitas vilna, iežogošana, plastmasas spirāles, plastmasas klipši, galotņu sieti u.c.

i 4.9.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jāizvērtē iespēju samazināt dzīvnieku populāciju medījot vai nododot medību tiesības teritorijā medību tiesību lietotājiem, lai mazinātu bojājumus mežaudzēm.

V4.10 **Meža apsaimniekotājam** ir jā saglabā stāvoša un kritusi mirusī koksne, dobumaini koki, veci koki un retas koku sugas tādā daudzumā un izplatībā, kāda nepieciešama bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, ņemot vērā to iespējamo ietekmi uz meža veselību un stabilitāti un apkārtējām **ekosistēmām** [8.4.13].

Indikatori:

i 4.10.1 **Meža apsaimniekotājam**, veicot **meža apsaimniekošanas** darbus, ir jā saglabā dabiskam mežam raksturīgus struktūras elementus, t.sk. atmirušo koksni, ekoloģiskos kokus, kokus ar lielām putnu ligzdām, dobumainus kokus, apaugumu ap mitrām mikroieplakām, dzīvnieku alas u.c., lai uzturētu vietai raksturīgu **bioloģisko daudzveidību** ilgtermiņā, kā arī ir jāuztur un jāuzlabo meža ekosistēmas veselība un vitalitāte, ņemot vērā meža apsaimniekošanas darbu tehnoloģiskās iespējas un darba aizsardzības prasības.

i 4.10.2 **Meža apsaimniekotājam**, saglabājot dabiskam mežam raksturīgus struktūras elementus, vienlaikus izvērtē to ietekmi uz mežaudzes veselību, vitalitāti un stabilitāti.

Kritērijs 5: Aizsargājošo funkciju uzturēšana un atbilstoša veicināšana meža apsaimniekošanā (īpaši attiecībā uz augsni un ūdeni)

V5.1 **Meža apsaimniekotājam** atbilstoši sabiedrības vajadzībām ir jāuztur vai jāvairo **meža aizsargājošās funkcijas**, piemēram, augsnes aizsardzība pret **eroziju**, plūdu novēršana, ūdens attīrīšana, klimata regulēšana, oglekļa piesaistīšana, ka arī citas **ekosistēmu pakalpojumu** regulējošās vai atbalsta funkcijas [8.5.1].

Indikatori:

i 5.1.1 **Meža apsaimniekotājam** ir jādemonstrē apņemšanās uzturēt vai vairo meža spēju aizsargāt ūdeni un

augšņi, piemēram, ievērojot aizsargjoslas gar ūdenstilpēm, veicot cirsmas izstrādes laika plānošanu, izvēloties piemērotas tehnoloģijas meža apsaimniekošanas darbībām.

i 5.1.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jādemonstrē apņemšanos uzturēt vai vairot citas **ekosistēmu pakalpojumu** regulējošās un atbalsta funkcijas, piemēram, izvēloties atbilstošu **meža atjaunošanas** veidu un kopšanas režīmu, saglabājot dabiskam mežam raksturīgus struktūras elementus.

V5.2 Teritorijām, kuras pilda sabiedrības vajadzībām īpašas un nozīmīgas aizsargājošas funkcijas, ir jābūt kartētām, un **meža apsaimniekošanas plāniem** un darbībām ir jānodrošina šo funkciju saglabāšana vai vairošana [8.5.2].

Indikatori:

i 5.2.1 **Meža apsaimniekotājam** ir jābūt kartogrāfiskai informācijai par teritorijām, kuras ir nozīmīgas ūdeņu un augsnes aizsardzībai (piemēram, aizsargjoslas).

i 5.2.2 **Meža apsaimniekotājam** atbilstoši darbības mērogam un intensitātei ir jāplāno **meža apsaimniekošana** ūdeņu un augsnes aizsardzībai nozīmīgās teritorijās tādā veidā, lai nodrošinātu aizsargājošo funkciju saglabāšanu vai vairošanu.

V5.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jāievēro īpaša piesardzība meža darbu laikā uz augsnēm ar sliktu nestspēju un vietās, kur pastāv **augšņes erozijas** risks, kā arī vietās, kur apsaimniekošanas darbības var izraisīt pārmērīgu augsnes nonākšanu ūdenstecēs. Ir jāizmanto tāda meža tehnika un mežsaimnieciskās metodes, kas ir piemērotas šādām teritorijām. Ir jāveic īpaši pasākumi, lai mazinātu dzīvnieku populāciju ietekmi uz šīm teritorijām [8.5.3].

Indikatori:

i 5.3.1 **Meža apsaimniekotājam**, plānojot un veicot **meža apsaimniekošanu** uz augsnēm ar sliktu nestspēju, ir jāizvēlas atbilstošas tehnoloģijas, metodes un laika apstākļi, lai mazinātu augsnes virskārtas bojāšanu un augsnes suspendēto daļiņu nonākšanu ūdenstecēs un ūdenstilpnēs.

i 5.3.2 Apsaimniekošanas darbu laikā šķērsojot ūdensteces ir jāizvēlas tādas tehnoloģijas un metodes, lai samazinātu augsnes suspendēto daļiņu nonākšanu ūdenstecēs un ūdenstilpnēs.

i 5.3.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jāizvērtē **augšņes erozijas** riski, kur tie ir iespējami, un jāplāno pasākumi ietekmes mazināšanai (piemēram, erozijas riski ierobežotas saimnieciskās darbības joslā gar Baltijas jūru un Rīgas jūras līča piekrasti).

V5.4 **Meža apsaimniekotājam**, veicot mežsaimnieciskās darbības **meža** teritorijās, kas pilda ūdens resursu aizsardzības funkcijas, īpaša uzmanība ir jāpievērš tam, lai nelabvēlīgi neietekmētu ūdens resursu kvalitāti un daudzumu. **Meža apsaimniekotājs** nepieļauj ķīmisku vai citu kaitīgu vielu neatbilstošu lietošanu, vai mežkopības metodes, kas negatīvi ietekmē ūdens kvalitāti. Mežsaimnieciskās darbības nedrīkst būtiski ietekmēt ūdens caurplūdi un ūdens kvalitāti straumes lejtecē [8.5.4].

Indikatori:

i 5.4.1 **Meža apsaimniekotājam** ir jānodrošina, ka vietās, kur apsaimniekošanas rezultātā ir ietekmēta ūdens notece, tiek plānoti pasākumi ūdens caurplūdes atjaunošanai (piemēram, tiek izņemti pagaidu šķērsojumi).

i 5.4.2 **Meža apsaimniekotājs** vietās, kas pilda ūdens resursu aizsardzības funkcijas, nelieto mežkopības metodes, kas var negatīvi ietekmēt ūdens kvalitāti.

i 5.4.3 **Meža apsaimniekotājam**, lietojot ķīmiskas vielas, jāievēro normatīvo aktu prasības, lai negatīvi neietekmētu ūdens kvalitāti.

V5.5 Meža apsaimniekotājam ceļus, tiltus un citus infrastruktūras objektus ir jābūvē tā, lai iespēju robežās mazinātu augsnes virskārtas bojāšanu, izvairītos no augsnes nonākšanas ūdenstecēs un **saglabātu** ūdensteču un ūdenstilpju gultnēs to dabisko stāvokli un funkcionalitāti. Gar ceļu malām ir jāizveido un

jāuztur atbilstošus sāngrāvjus [8.5.5.].

Indikatori:

- i 5.5.1* **Meža apsaimniekotājam**, veicot meža infrastruktūras plānošanu, uzturēšanu un/vai būvniecību, ir jāplāno darbības, lai samazinātu augsnes nokļūšanu ūdenstecēs.
- i 5.5.2* **Meža apsaimniekotājam**, veicot meža meliorācijas sistēmu un ceļu uzturēšanu vai būvniecību, ir jāplāno pasākumi, lai samazinātu augsnes daļiņu nonākšanu ūdeņos (piemēram, veidojot sedimentācijas baseinus).
- i 5.5.3* **Meža apsaimniekotājam** ir jāizvērtē nepieciešamību gar meža ceļiem veidot un/vai uzturēt sāngrāvjus.
- i 5.5.4* **Meža apsaimniekotājam** ceļus, tiltus un citus infrastruktūras objektus ir jābūvē un jāatjauno tā, lai tiktu saglabāts ūdensteču dabiskais līmenis un to funkcijas.

Kritērijs 6: Citu sociāli ekonomisku funkciju un nosacījumu uzturēšana

V6.1 **Meža apsaimniekotājam** plānojot **meža apsaimniekošanu** ir jāizvirza mērķis ņemt vērā visas meža sociālekonomiskās funkcijas. **Meža apsaimniekotājam** ir jāņem vērā mežsaimniecības loma vietējā ekonomikā. Īpaša uzmanība ir jāpievērš tam, lai vietējiem iedzīvotājiem, tostarp **pirmiedzīvotājiem**, nodrošinātu jaunas iespējas apmācībām un nodarbinātībai [8.6.1., 8.6.6.].

Indikatori:

- i 6.1.1* **Meža apsaimniekošanas** plānošanā un **meža apsaimniekošanā** tiek izvērtēta iespēja atbalstīt vietējo iedzīvotāju nodarbinātības iespējas un veicināt sociālekonomisko attīstību.
- i 6.1.2* Plānojot **meža apsaimniekošanas** darbus pilsētu un/vai ciemu teritorijās vai tiešā to tuvumā, atbilstoši plānotās darbības apmēram, ir jānovērtē iespējamo ietekmi uz tieši ietekmētajiem iedzīvotājiem un ir jānosaka nepieciešamos pasākumus iespējamās negatīvās ietekmes samazināšanai.
- i 6.1.3* Iespēju robežās tiek veikta sabiedrības izglītošana par mežu un vidi.

V6.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jānodrošina sabiedrībai publisku pieeju **mežiem** rekreācijas nolūkos, ievērojot īpašumtiesības, drošības apsvērumus un citu personu tiesības, ietekmi uz meža resursiem un **ekosistēmām**, kā arī savietojamību ar citām meža funkcijām. **Meža apsaimniekotājam meža apsaimniekošanu** ir jāplāno tā, lai veicinātu apsaimniekojamajā teritorijā vai tai tuvumā dzīvojošo vietējo iedzīvotāju veselību un labklājību ilgtermiņā, vajadzības gadījumā iesaistot vietējo iedzīvotājus un **pirmiedzīvotājus** [8.6.2., 8.6.4.].

Indikatori:

- i 6.2.1* **Meža apsaimniekošanā** tiek respektētas sabiedrības tiesības brīvi uzturēties mežā un netiek ierobežota **nekoksnes meža produktu** ieguve personīgām vajadzībām, ievērojot īpašumtiesības. Netiek noteikti nepamatoti ierobežojumi brīvai pieejai mežam.
- i 6.2.2* Ja pamatoti tiek ierobežota brīva pieeja mežam, tā tiek atbilstoši komunicēta, piemēram, izvietojot informatīvas zīmes.
- i 6.2.3* Plānojot un īstenojot **meža apsaimniekošanu** tiek izvērtētas iespējas veidot apsaimniekojamo teritoriju pievilcīgu tūrismam un rekreācijai, palielinot sugu un **ainavu** daudzveidību, veidojot un uzturot rekreācijas infrastruktūru, tai pat laikā neradot riskus **meža ekosistēmas** stabilitātei, veselībai un vitalitātei.
- i 6.2.4* **Meža apsaimniekotājam** ir jāizvērtē iespējas izveidot atpūtas vietas, kas paredzētas vienlaicīgi liela skaita (vairāk kā 30) cilvēku piesaistīšanai.
- i 6.2.5* **Meža apsaimniekotājam** ir jāizvērtē iespējas izveidot rekreācijas vietas, kuras var nodrošināt vides

pieejamību cilvēkiem ar kustību ierobežojumiem.

V6.3 Meža apsaimniekotājam ir jāaizsargā īpašas kultūrvēsturiskas vērtības, svētvietas vai teritorijas, kas ir nozīmīgas **pirmiedzīvotāju** un vietējo iedzīvotāju vajadzību nodrošināšanai (piem., **nekoksnes meža produktu** ieguvei, veselības uzlabošanai) vai tās ir jāapsaimnieko ņemot vērā teritoriju īpašo nozīmi [8.6.3.].

Indikatori:

i 6.3.1 Meža apsaimniekotājam ir jānodrošina vēsturisku un **kultūrvēsturisku pieminekļu** saglabāšana, ja piemērojams.

i 6.3.2 Sadarbībā ar vietējām pašvaldībām, tiek identificētas vietējiem iedzīvotājiem nozīmīgas vietas un iespēju robežās šīs vietas tiek labiekārtotas un uzturētas.

i 6.3.3 Tiek ieviesta dokumentēta kārtība **kultūrvēsturisko pieminekļu** apsaimniekošanai.

V6.4 Meža apsaimniekotājam ir jāpielieto, piemēram, meža īpašnieku, NVO, vietējo iedzīvotāju vai **pirmiedzīvotāju** labākā pieredze un tradicionālās zināšanas, inovācijas un praktiskās metodes saistītas ar **meža apsaimniekošanu**. Ir jāveicina šo zināšanu pielietošanas rezultātā gūto labumu taisnīgu sadali [8.6.5.].

Indikatori:

i 6.4.1 Tiek izvērtēta iespēja pielietot meža īpašnieku, NVO u.c. zināšanas, inovācijas un praktiskās metodes saistītas ar **meža apsaimniekošanu**, kā arī iespēju robežās ir jāsniedz atbildība par izmantotajām zināšanām, ja piemērojams.

V6.5 Meža apsaimniekotājam ir jāatbalsta pētnieciskā darbība un nepieciešamo datu vākšana ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas jomā vai jāatbalsta citu organizāciju saistošās pētījumu aktivitātes [8.6.7.].

Indikatori:

i 6.5.1 Meža apsaimniekotājs atļauj veikt zinātnisko izpēti savā īpašumā, ja tas nav pretrunā ar plānoto saimniecisko darbību un **Standarta** prasībām.

9. Apsaimniekošanas darbību novērtējums

9.1 Monitorings un novērtējums

9.1.1 Meža apsaimniekotājam ir regulāri jāveic meža resursu monitorings un to apsaimniekošanas novērtējums, tostarp vērtējot arī ekoloģisko, sociālo un ekonomisko ietekmi, un monitoringa rezultātiem ir jāatspoguļojas plānošanas procesā.

Piezīme. Monitoringu var veikt pats **meža apsaimniekotājs** vai arī izmantot citu kompetento iestāžu veiktā monitoringa rezultātus. Piemēram, ja meža veselības stāvokļa monitorings tiek veikts valsts/reģionālā līmenī, un tā rezultāti ir pieejami **meža apsaimniekotājam**, prasības mērķis tiek sasniegts, neveicot atsevišķu monitoringu katrā **meža apsaimniekošanas vienībā**.

9.1.2 Meža apsaimniekotājam ir jāveic regulārs meža veselības stāvokļa un vitalitātes monitorings un/vai ir jāņem vērā citu kompetento iestāžu veikto monitoringu rezultāti, īpašu uzmanību pievēršot galvenajiem **biotiskajiem** (piemēram, kaitēkļi, slimības un meža dzīvnieku postījumi u.c), **abiotiskajiem faktoriem** (piemēram, plūdi, vētras, snieglauzes u.c) un iekšējo faktoru (piemēram, meža apsaimniekošanas darbības) radītiem bojājumiem, kas potenciāli var ietekmēt **meža ekosistēmu** veselību un vitalitāti.

9.1.3 Meža apsaimniekotājam ir jāveic komerciāliem mērķiem realizēto **nekoksnes meža produktu** monitorings un kontrole.

9.1.4 **Meža apsaimniekotājam** ir jāveic regulārs darba apstākļu (darba vides) monitorings un, ja nepieciešams, jāplāno pasākumi apstākļu uzlabošanai.

9.2. Iekšējais audits

9.2.1 **Meža apsaimniekotājam** atbilstoši darbību mērogam un intensitātei ir jānosaka iekšējā audita programma, kas ir jāveic ne retāk kā reizi gadā, lai sniegtu informāciju par to, vai **vadības sistēma** atbilst tai izvirzītajām prasībām un **Standarta** prasībām, un vai tā tiek efektīvi ieviesta un uzturēta.

9.2.2 **Meža apsaimniekotājam** atbilstoši darbību mērogam un intensitātei ir:

- a) jāizveido, jāplāno, jāievieš un jāuztur audita programma(-as), nosakot auditēšanas biežumu, metodes, atbildības sadalījumu, prasības auditu plānošanai un ziņojumu sagatavošanai, ņemot vērā attiecīgo procesu nozīmi un iepriekšējo auditu rezultātus,
- b) jānosaka katra audita kritērijus un darbības sfēru,
- c) jāizvēlas auditorus un jāveic auditus, nodrošinot taisnīgu un objektīvu auditēšanas procesu (iekšējais auditors var būt arī **meža apsaimniekotājs** vai tā **darbinieks**, kurš veic auditora funkcijas un var nodrošināt taisnīgu un objektīvu auditēšanas procesu, lai arī tā darba specifika un kvalifikācija neatbilst auditora profesijai),
- d) jānodrošina, ka auditu rezultāti tiek paziņoti tā vadībai, ja piemērojams,
- e) jā saglabā **dokumentētu informāciju** kā pierādījumu par audita programmas īstenošanu un audita rezultātiem.

9.3. Vadības sistēmas pārskats

9.3.1 Ikgadējā **vadības sistēmas** pārskatā ir jāiekļauj vismaz šāda aktuālā informācija:

- a) iepriekšējos **vadības sistēmas** pārskatos aprakstīto darbību statusu;
- b) izmaiņas ārējos un iekšējos jautājumos, kas attiecas uz **vadības sistēmu**;
- c) darbības rezultāti, tostarp neatbilstības un korektīvās darbības, monitoringa un novērtējuma rezultāti un auditu rezultāti;
- d) iespējas nepārtrauktai sistēmas uzlabošanai, paredzot nepieciešamos uzlabojumus.

9.3.2 **Meža apsaimniekotājam** ir jā saglabā **dokumentēta informācija** par **vadības sistēmas** pārskatu rezultātiem, atbilstoši normatīviem aktiem. **Vadības sistēmu** pārskatīšanas rezultātā ir jānonāk līdz lēmumiem par nepieciešamajiem uzlabojumiem.

10. Vadības sistēmas uzlabošana

10.1 Neatbilstības un korektīvās darbības

10.1.1 **Meža apsaimniekotājam**, konstatējot neatbilstību:

- a) ir atbilstoši jā rīkojas:
 - jāplāno darbības, lai neatbilstību kontrolētu un labotu;
 - iespēju robežās jānovērš neatbilstības radītās sekas.
- b) ir jāizvērtē nepieciešamību pēc korektīvām darbībām, lai novērstu neatbilstību atkārtotā riskus citur:

- izvērtējot neatbilstību;
- nosakot neatbilstības cēloņus;
- izvērtējot, vai līdzīga neatbilstība var atkārtoties un parādīties citviet;

- c) ir jāplāno nepieciešamos pasākumus;
- d) ir jāpārskata korektīvo darbību efektivitāte;
- e) ir jāveic izmaiņas **vadības sistēmā**, ja nepieciešams.

10.1.2 Korektīvajām darbībām ir jābūt atbilstošām, lai iespēju robežās novērstu konstatēto neatbilstību radīto ietekmi.

10.1.3 **Meža apsaimniekotājam** ir jā saglabā **dokumentēta informācija** par neatbilstību un veiktajiem neatbilstības novēršanas pasākumiem, kā arī par visu korektīvo darbību rezultātiem.

10.2 Nepārtraukta vadības sistēmas uzlabošana

10.2.1 **Meža apsaimniekotājam** ir nepārtraukti jāuzlabo ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas **vadības sistēmas** atbilstība, piemērotība un efektivitāte un ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas prakse.

1. pielikums

Norādījumi prasību interpretācijai attiecībā uz plantāciju mežiem

Latvijā **plantāciju mežus** drīkst ierīkot tikai **nemeža zemēs**, ja to **ieaudzēšana** nav pretrunā ar normatīvos aktos un **teritorijas attīstības plānošanas** dokumentos noteiktajām prasībām. **Plantāciju meži** galvenokārt tiek ierīkoti uz lauksaimnieciskai ražošanai neizmantojamām zemēm, sniedzot papildus ieguvumus CO₂ piesaistes palielināšanai.

Plantāciju mežiem piemēro šajā **Standartā** noteiktās prasības, izņemot 1.pielikumā iekļautos nosacījumus, kuriem **plantāciju meža** gadījumā tiek pielāgotas atšķirīgas prasības. Atšķirīgas prasības tiek noteiktas, jo apsaimniekošanas mērķi var atšķirties.

Standarta prasības, kuras nepiemēro plantāciju mežiem	Prasības, kuras attiecināmas tikai uz plantāciju mežiem
<p>4.3 Meža apsaimniekotājam ir jāveic meža inventarizācija atbilstoši nacionālajiem normatīviem aktiem; darbību plānošana, īstenošana, monitorings un novērtēšana, atbilstoši darbību mērogam un intensitātei, kā arī jāietver novērtējumu par meža apsaimniekošanas prakses ietekmi uz sociālo sfēru, vidi un ekonomiku. Šādam novērtējumam ir jābūt par pamatu nepārtrauktai sistēmas uzlabošanai.</p>	<p>4.3(p) Meža apsaimniekotājam ir jāveic meža inventarizācija atbilstoši nacionālajiem normatīviem aktiem, kā arī plantāciju mežos ir jāveic darbību plānošana, ieviešana, monitorings un apsaimniekošanas novērtējums, lai nodrošinātu nepārtrauktu sistēmas uzlabošanu.</p>
<p>6.1.2 Meža apsaimniekotājam ir jāuztur informācija par meža resursiem, tai skaitā jāveic un jāuztur meža inventarizācija atbilstoši normatīvajiem aktiem, kā arī kartēšana atbilstoši Standarta prasībām.</p>	<p>6.1.2(p) Meža apsaimniekotājam ir jāuztur informācija par plantāciju mežu resursiem, tai skaitā jāveic un jāuztur meža inventarizācija atbilstoši normatīvajiem aktiem, kā arī kartēšana atbilstoši Standarta prasībām.</p>
<p>6.1.3 Meža apsaimniekotājam, kur iespējams, ir jāatbalsta tradicionālās mežsaimniecības metodes, kas rada vērtīgas ekosistēmas.</p>	<p>6.1.3(p) Meža apsaimniekotājam ir jāpielieto apsaimniekošanas metodes, kuras ir piemērojamas vietējiem apstākļiem.</p>
<p>6.2.1 Meža apsaimniekotājam, ņemot vērā meža apsaimniekošanas darbību mērogu un intensitāti un apsaimniekojamās meža platības atšķirīgos izmantošanas veidus vai funkcijas, saskaņā ar normatīvajiem aktiem un citiem saistošajiem plānošanas dokumentiem ir jāizstrādā meža apsaimniekošanas plānu,</p>	<p>6.2.1(p) Plantāciju meža apsaimniekošanas plānā, kas ietver dokumentu, rīku, informācijas sistēmu kopumu, ir jāiekļauj vismaz informāciju par resursiem, plānotajām darbībām un monitoringa rezultātiem.</p> <p><i>Piezīme: Meža apsaimniekotājam</i>, kuram ir meža apsaimniekošanas plāns, nav jāizstrādā atsevišķs apsaimniekošanas plāns plantāciju mežam, bet šī informācija jāintegrē esošajā plānā.</p>

<p>iekļaujot apsaimniekojamās teritorijas resursu aprakstu. Izstrādājot meža apsaimniekošanas plānu, ir jāņem vērā zinātnisko pētījumu rezultātus.</p>	
<p>6.2.3 Meža apsaimniekošanas plānā ir jāiekļauj ilgtermiņa apsaimniekošanas mērķi: sociālie, ekonomiskie un vides.</p>	<p>6.2.3(p) Meža apsaimniekotājam ir jā sagatavo indikatorā 6.2.1(p) minētā apsaimniekošanas plāna publiski pieejams kopsavilkums.</p> <p><i>Piezīme.</i> Publiski pieejamajā kopsavilkumā drīkst neiekļaut konfidenciālu personisku un ar uzņēmējdarbību saistītu informāciju, kā arī citu informāciju, kas uzskatāma par konfidenciālu atbilstoši piemērojamiem normatīviem aktiem, vai informāciju, kas nepieciešama kultūrvēsturisku pieminekļu vai dabas resursu aizsardzībai.</p>
<p>6.2.4 Meža apsaimniekošanas plānā ir jāiekļauj informācija par resursiem un ekosistēmu pakalpojumiem apsaimniekojamajā teritorijā:</p> <p>a) apsaimniekojamās teritorijas un resursu apraksts (t.sk. kopējās apsaimniekojamās teritorijas platība, atrašanās vieta, sadalījums pa zemju grupām, meža zemes veidiem un to platība, meži sadalījumā pa valdošajām sugām un bonitātēm, pa koku sugām un vecuma grupām, ilgtspējīgs koksnes un komerciāliem mērķiem iegūtas nekoksnes produktu ieguves apjoms un tā pamatojums),</p> <p>b) informāciju par ekoloģiski nozīmīgām meža un nemeža teritorijām,</p> <p>c) informācija par kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem,</p> <p>d) informācija par apsaimniekojamās teritorijas pieejamību sabiedrībai rekreācijas iespēju realizēšanai (piemēram, apskates objekti, ogošana)</p> <p>e) informācija par ģenētisko resursu mežaudzēm, ja piemērojams,</p> <p>f) informācija par pasākumiem klimata pārmaiņu mazināšanā/pielāgošanās klimata pārmaiņām (i.1.3.1).</p>	<p>6.2.4 Nav piemērojams, skat. 6.2.1(p) un 6.2.3(p).</p>
<p>6.2.7 Meža apsaimniekotājam ir jā sagatavo meža apsaimniekošanas</p>	<p>6.2.7 Nav piemērojams.</p>

<p>plāna publiski pieejams kopsavilkums, kas atbilst meža apsaimniekošanas darbības mērogam un intensitātei, un tajā noteikti ir jāietver 6.2.3., 6.2.4. un 9.1.1. punktos minētā informācija.</p> <p><i>Piezīme.</i> Publiski pieejamajā meža apsaimniekošanas plāna kopsavilkumā drīkst neiekļaut konfidenciālu personisku un ar uzņēmējdarbību saistītu informāciju, kā arī citu informāciju, kas uzskatāma par konfidenciālu atbilstoši piemērojamiem normatīviem aktiem, vai informāciju, kas nepieciešama kultūrvēsturisku pieminekļu vai dabas resursu aizsardzībai.</p>	
<p>6.2.8 Meža apsaimniekotājam ir jāizvērtē saņemtie priekšlikumi un komentāri par meža apsaimniekošanas plāna kopsavilkumu un jāsniedz uz tiem atbildes.</p>	<p>6.2.8(p) Meža apsaimniekotājam ir jāizvērtē no tieši ietekmētajām ieinteresētajām pusēm, ieinteresētajām pusēm un vietējiem iedzīvotājiem saņemtie priekšlikumi un komentāri par plantāciju meža apsaimniekošanas plāna kopsavilkumu un jāsniedz uz tiem atbildes.</p>
<p>6.2.9 Meža apsaimniekošanas plāna publiskajam kopsavilkumam ir jābūt publiski pieejamam, vai, ja to nav iespējams nodrošināt, tad tas interesentiem ir jānosūta pēc pieprasījuma.</p>	<p>6.2.9(p) Plantāciju meža apsaimniekošanas plāna publiskajam kopsavilkumam ir jābūt publiski pieejamam, vai, ja to nav iespējams nodrošināt, tad tas interesentiem ir jānosūta pēc pieprasījuma.</p>
<p>6.3.1 Meža apsaimniekotājam ir jābūt pieejamiem nacionāliem un starptautiskiem normatīviem aktiem un to prasībām, kas ir saistošas meža apsaimniekošanā, un ir jānosaka, kā šīs prasības ir saistošas meža apsaimniekošanā.</p>	<p>6.3.1(p) Meža apsaimniekotājam ir jābūt pieejamiem starptautiskiem un nacionāliem normatīviem aktiem un to prasībām, kas ir saistošas plantāciju mežiem.</p>
<p>6.3.2 Meža apsaimniekotāja darbībai ir jāatbilst nacionālajiem un starptautiskiem saistošajiem normatīvajiem aktiem, kuri attiecas uz meža apsaimniekošanu (t.sk. dabas un vides aizsardzību, īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, ugunsdrošību, valdījuma un zemes lietošanas tiesībām, darba aizsardzību,</p>	<p>6.3.2(p) Meža apsaimniekotāja darbībai ir jāatbilst nacionālajiem un starptautiskiem saistošajiem normatīviem aktiem, kuri attiecas uz plantāciju meža apsaimniekošanu.</p>

<p>korupcijas apkarošanu, godīgas konkurences, nodokļiem un citiem saistošiem maksājumiem).</p>	
<p>7.2.1 Meža apsaimniekotājam ir jānodrošina, ka strādājošajiem, atbilstoši to veicamajiem darbiem, tiek sniegta pietiekama informācija un/vai apmācība par ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu (t.sk. apmācības par meža bioloģiskās daudzveidības veicināšanu un/vai īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, meža atjaunošanu, kopšanu, u.c.).</p>	<p>7.2.1(p) Meža apsaimniekotājam ir jānodrošina, ka strādājošajiem, atbilstoši to veicamajiem darbiem, tiek sniegta pietiekama informācija un/vai apmācība.</p>
<p>7.2.2 Meža apsaimniekotājam ir jāsaņem atbilstoša saistošā informācija un jāseko līdzi aktualitātēm saistībā ar ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu caur nepārtrauktām apmācībām (tai skaitā apmācības par meža bioloģiskās daudzveidības veicināšanu un/vai īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, meža atjaunošanu, kopšanu, u.c).</p>	<p>7.2.1 (p) Meža apsaimniekotājam ir jāsaņem atbilstoša saistošā informācija un jāseko līdzi aktualitātēm saistībā ar plantāciju mežu apsaimniekošanu.</p>
<p><i>i</i> 1.1.1 Meža apsaimniekotājam sertificētajā platībā ir jāidentificē nozīmīgākie ekosistēmu pakalpojumi un jānosaka apsaimniekošanas mērķi šo pakalpojumu uzturēšanā vai palielināšanā, līdzsvarojot meža sociālās, vides un ekonomiskās funkcijas.</p> <p><i>Piezīme:</i> Otrajā pielikumā “Ekosistēmu pakalpojumi” ir apkopoti atsevišķi piemēri, kurus meža apsaimniekotājs var lietot kā palīgmateriālu, lai identificētu sertificētajā platībā nozīmīgākos ekosistēmu pakalpojumus un apsaimniekošanas darbības, kas vērstas uz mērķu sasniegšanu.</p>	<p>1.1.1(p) Meža apsaimniekotājam sertificētajā platībā ir jāidentificē un apsaimniekošanas plānā jānorāda nozīmīgākie ekosistēmu pakalpojumi un jānosaka apsaimniekošanas mērķi.</p> <p><i>Piezīme:</i> Otrajā pielikumā “Ekosistēmu pakalpojumi” ir apkopoti atsevišķi piemēri, kurus apsaimniekotājs var lietot kā palīgmateriālu, lai identificētu sertificētajā platībā nozīmīgākos ekosistēmu pakalpojumus un apsaimniekošanas darbības, kas vērstas uz mērķu sasniegšanu.</p>
<p>8.nodaļas indikators i1.2.1, kurš nosaka, ka meža transformācija nedrīkst veikt, izņemot noteiktos gadījumus (...).</p> <p>Nosacījums, ka “meža transformāciju nedrīkst veikt” nozīmē to, ka nav atļauts</p>	<p>Latvijā saskaņā ar normatīvo aktu prasībām meža transformāciju ar mērķi ierīkot plantāciju mežu nav atļauta.</p>

<p>sertificēt plantāciju mežus, kas izveidoti meža transformācijas rezultātā pēc 2010. gada 31. decembra neievērojot definētos izņēmuma gadījumus.</p>	
<p>8.nodaļas indikators i1.2.2, kurš nosaka, ka ekoloģiski nozīmīgas nemeža teritorijas nedrīkst apmežot, izņemot noteiktos gadījumus (...).</p> <p>Nosacījums, ka “ekoloģiski nozīmīgas nemeža teritorijas nedrīkst apmežot” nozīmē, ka nav atļauts sertificēt ekoloģiski nozīmīgas nemeža teritorijas, kas ir apmežotas pēc 2010. gada 31. decembra neievērojot definētos izņēmuma gadījumus.</p>	<p>Latvijā plantāciju mežu nav atļauts pierēģistrēt ekoloģiski nozīmīgās nemeža teritorijās.</p>
<p><i>i 1.2.9</i> Meža apsaimniekotājam ir jānosaka ilgtermiņā pieļaujamo koksnes ieguves apjomu mežā, kas jāsabalansē ar prognozēto koksnes krājas pieaugumu ilgtermiņā.</p>	<p><i>i1.2.9(p)</i> Meža apsaimniekotājam ir jābūt informācijai par ikgadēji plānoto un faktiski izpildīto apsaimniekošanas darbību apjomu plantāciju mežos.</p>
<p><i>i 1.3.1</i> Meža apsaimniekotājam ir jābūt aprēķiniem par CO₂ emisijām, kuras radušās meža apsaimniekošanas darbos.</p> <p><i>Piezīme:</i> Aprēķina metodikas piemērs pieejams PEFC Latvija mājas lapā www.pefc.lv, to var lietot CO₂ emisiju aprēķiniem, pielāgojot tajā norādītās vērtības, ja nepieciešams. Meža apsaimniekotājs drīkst izvēlēties lietot citu aprēķinu metodiku, kas nodrošina CO₂ emisiju aprēķinu.</p>	<p><i>i1.3.1(p)</i> Meža apsaimniekotājam ir jābūt aprēķiniem par CO₂ emisijām, kuras radušās plantāciju meža apsaimniekošanas darbos.</p>
<p><i>i 1.3.2</i> Meža apsaimniekotājam ir jāoptimizē meža apsaimniekošana atbilstoši darbības mērogam un intensitātei, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas.</p>	<p><i>i1.3.2(p)</i> Meža apsaimniekotājam ir jāoptimizē apsaimniekošana atbilstoši darbības mērogam un intensitātei, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas.</p>
<p><i>i 2.2.2</i> Meža apsaimniekotājam, atjaunojot mežaudzi un izvēloties koku sugu, atbilstoši augšanas apstākļiem ir jāizvērtē iespēja dažādēt koku sugu sadalījumu apsaimniekojamā teritorijā.</p>	<p><i>i2.2.2(p)</i> Meža apsaimniekotājam plantāciju mežu ierīkošana/atjaunošana ir jāveic atbilstoši normatīviem aktiem.</p>
<p><i>i 2.5.4</i> Meža apsaimniekošanas darbos izmantotajā tehnikā, instrumentu apkopes un uzpildes vietās ir jābūt</p>	<p><i>i2.5.4(p)</i> Plantāciju mežu apsaimniekošanā izmantotajā tehnikā, instrumentu apkopes un</p>

pieejami naftas produktus absorbējošiem materiāliem un tie ir atbilstoši jālieto.	uzpildes vietās ir pieejami naftas produktus absorbējošie materiāli un tie tiek atbilstoši lietoti.
<i>i 2.5.5</i> Veicot meža apsaimniekošanas darbus, tehniskos šķidrums, naftas produktus, ķīmiskās vielas un ūdeni ir jāuzglabā piemērotās, atbilstoši marķētās tvertnēs vai iepakojumos.	<i>i 2.5.5</i> Veicot plantāciju mežu apsaimniekošanas darbus, tehniskos šķidrums, naftas produktus, ķīmiskās vielas un ūdeni ir jāuzglabā piemērotās, atbilstoši marķētās tvertnēs vai iepakojumos.
<i>i 3.1.2</i> Meža apsaimniekotājam iespēju robežās ir jāuztur un/vai jāveicina meža ekosistēmas strukturālā daudzveidība (piem., dažāda vecuma koku sugu mežaudzes ainavas līmenī), lai apsaimniekojamā teritorijā nodrošinātu nekoksnes meža produktu dažādību.	<i>i 3.1.2</i> Nav piemērojams.
<i>i 3.3.1</i> Meža apsaimniekošana , t.sk. mežizstrāde un meža atjaunošana , ir jāveic atbilstoši apstākļiem un ar piemērotām tehnoloģijām un tehniku, lai nesamazinātu konkrētās teritorijas produktivitāti ilgtermiņā.	<i>i3.3.1(p)</i> Plantāciju mežu ierīkošana/atjaunošana, kopšana un mežizstrāde ir jāveic atbilstoši apstākļiem un ar piemērotām tehnoloģijām un tehniku, lai nesamazinātu konkrētās teritorijas produktivitāti ilgtermiņā.
<i>i 3.4.1</i> Meža apsaimniekotājam ir jānosaka ikgadējie koksnes un saviem komerciāliem mērķiem iegūto nekoksnes meža produktu apjoms, kas nedrīkst pārsniegt ilgtermiņā noteikto ilgtspējīgo apjomu.	<i>i3.4.1(p)</i> Meža apsaimniekotājam ir jānodrošina, ka mežizstrādes apjoms nepārsniedz ilgtermiņā noteikto ilgtspējīgo apjomu.
<i>i 3.4.2</i> Mežizstrādes apjomi noteiktā periodā, 5 līdz 10 gadu, nepārsniedz i3.4.1 noteikto ilgtspējīgo ciršanas apjomu, izņemot gadījumos, ja mežizstrādes apjomi tiek palielināti dēļ vējgāzēm, ugunsgrēkiem u.c. mežaudžu bojājumiem.	<i>i3.4.2(p)</i> Meža apsaimniekotājam ir jābūt informācijai par koksnes un saviem komerciāliem mērķiem nekoksnes meža produktu ikgadēji iegūto apjomu.
<i>i 4.1.1</i> Meža apsaimniekotājam ir jāizvirza izmērāms mērķis, kas nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, uzlabošanu vai vairošanu.	<i>i4.1.1(p)</i> Ierīkojot plantāciju mežus , meža apsaimniekotājs saudzē atsevišķus dabiski augušu koku un krūmu pudurus, ciktāl tas nav pretrunā ar plantāciju mežu ierīkošanas mērķi.
<i>i 4.1.2</i> Meža apsaimniekotājam atbilstoši darbības mērogam un intensitātei ir jāplāno pasākumi, lai saglabātu	<i>i4.1.2(p)</i> Meža apsaimniekotājam ieaudzējot vienas sugas plantāciju mežu vienlaidus platībā lielākā par 50 ha, ir jāatstāj dabiskai atjaunošanai vismaz

<p>bioloģisko daudzveidību ainavu, ekosistēmu, sugu un ģenētiskajā līmenī.</p>	<p>5% apmērā no plantāciju meža platības, ja tajā neiekļaujas meža zemju ieslēgumi un krūmu puduri.</p>
<p><i>i 4.2.1</i> Meža apsaimniekotājam ir jābūt informācijai par apsaimniekojamā teritorijā identificētajām ekoloģiski nozīmīgām meža un nemeža teritorijām.</p>	<p><i>i 4.2.1(p)</i> Plantāciju mežu ierīkošanu ir jāveic atbilstoši normatīviem aktiem, nodrošinot ekoloģiski nozīmīgu meža un nemeža teritoriju saglabāšanu.</p>
<p><i>i 4.2.2</i> Plānojot meža apsaimniekošanu, meža apsaimniekotājam ir jānodrošina ekoloģiski nozīmīgu meža un nemeža teritoriju saglabāšana.</p>	<p>Skat. i 4.2.1(p).</p>
<p><i>i 4.2.3</i> Meža apsaimniekotājam, kuram sertificētajā platībā nav identificētas ekoloģiski nozīmīgās meža un nemeža teritorijas, ir jāplāno pasākumi, lai ilgtermiņā veicinātu tādu teritoriju veidošanos, kuras var tikt atzītas par ekoloģiski nozīmīgām (piemēram, ir jāsaglabā mežaudzi, kurā būtiski pārsniegts galvenās cirtes vecums).</p>	<p>i 4.2.3 Nav piemērojams.</p>
<p><i>i 4.4.1</i> Galvenā cirte ir jāveic atbilstoša izmēra platībās, lai varētu nodrošināt sekmīgu meža atjaunošanu.</p>	<p><i>i 4.4.1(p)</i> Plantāciju mežu apsaimniekošana (t.sk mežizstrāde, atjaunošana) ir jāveic atbilstoši normatīviem aktiem un Standarta prasībām.</p>
<p><i>i 4.4.2</i> Meža dabisko atjaunošanu var piemērot un veicināt tādos meža tipos un vietās, kur tā nodrošina savlaicīgu un kvalitatīvu meža atjaunošanu.</p>	<p><i>i 4.4.2</i> Nav piemērojams, skat. i 4.4.1(p).</p>
<p><i>i 4.4.3</i> Meža apsaimniekotājam ir jāveic pasākumi mežaudzes sekmīgai atjaunošanai, piemēram, augsnes gatavošana, dabiskās atjaunošanas veicināšana, stādīšana, agrotehniskā kopšana, aizsardzība pret bojājumiem.</p>	<p><i>i4.4.3</i> Nav piemērojams, skat. i4.4.1(p).</p>
<p><i>i 4.5.1</i> Meža apsaimniekotājam, atjaunojot vai ieaudzējot mežu sējot vai stādot, ir jāizmanto augšanas apstākļiem</p>	<p><i>i4.5.1(p)</i> Meža apsaimniekotājam, atjaunojot vai ieaudzējot plantāciju mežus, ir jāizmanto augšanas apstākļiem piemērotas koku sugas, priekšroku dodot vietējām koku sugām.</p>

<p>piemērotas koku sugas, priekšroku dodot vietējām koku sugām.</p>	
<p><i>i 4.5.2</i> Meža atjaunošanā un apmežošanā drīkst lietot tikai tās introducētās koku sugas, proveniānces vai varietātes, kuru ietekme uz ekosistēmu, vietējo sugu un vietējo proveniānci ģenētisko integritāti ir zinātniski novērtēta un ja šo negatīvo ietekmi ir iespējams novērst vai samazināt līdz minimumam.</p>	<p><i>i4.5.2(p)</i> Plantāciju mežu atjaunošanā vai ieaudzēšanā drīkst lietot tikai tās introducētās koku sugas, proveniānces vai varietātes, kuru ietekme uz ekosistēmu, vietējo sugu un vietējo proveniānci ģenētisko integritāti ir zinātniski novērtēta un ja šo negatīvo ietekmi ir iespējams novērst vai samazināt līdz minimumam.</p>
<p><i>i 4.5.3</i> Meža apsaimniekotājam ir jāveic ar introducētām koku sugām atjaunoto/apmežoto mežaudžu platību uzskaiti.</p>	<p><i>i4.5.3(p)</i> Meža apsaimniekotājam ir jāveic ar introducētām koku sugām atjaunoto/ieaudzēto plantāciju mežu platību uzskaiti.</p>
<p><i>i 4.6.1</i> Meža apsaimniekotājam atbilstoši meža tipam un vietas apstākļiem ir jāveicina dažāda vecuma un dažādu koku sugu sastāva mežaudžu veidošanos ainavas līmenī.</p>	<p><i>i4.6.1(p)</i> Plantāciju mežu apsaimniekošana (t.sk mežizstrāde, atjaunošana) ir jāveic atbilstoši normatīviem aktiem un Standarta prasībām.</p>
<p><i>i 4.6.2</i> Meža apsaimniekotājam, veicot meža atjaunošanu un jaunaudžu kopšanu, ir jāveido meža tipam, vietas apstākļiem un atjaunojamai sugai atbilstošs piemistrojums, ciktāl tas netraucē mērķa sugai.</p>	<p><i>i4.6.2</i> Nav piemērojams.</p>
<p><i>i 4.6.3</i> Meža apsaimniekotājam, veicot krājas kopšanu, piemērotās vietās ir jāsauglabā meža tipam, vietas apstākļiem atbilstošas citas sugas kokus, ciktāl tas netraucē mērķa sugai.</p>	<p><i>i4.6.3</i> Nav piemērojams.</p>
<p><i>i 4.7.2</i> Meža apsaimniekotājam mežizstrādes laikā ir jāsauglabā mitras ieplakas ar tām raksturīgu veģetāciju un ar izteikti palielinātu mitrumu.</p>	<p><i>i4.7.2(p)</i> Veicot koku ciršanu plantāciju mežos, ir jāsauglabā esošie atsevišķie dabiski ieaugušie koki, krūmu puduri un apaugums ap mitrām mikroieplakām ar tām raksturīgu veģetāciju un ar izteikti palielinātu mitrumu.</p>
<p><i>i 4.7.3</i> Meža apsaimniekotājam veicot mežizstrādi ir jāsauglabā paaugas un pameža dzīvotspējīgi koki un krūmi,</p>	<p><i>i4.7.3</i> Nav piemērojams.</p>

<p>ņemot vērā mežsaimniecības darbu tehnoloģiju iespējas un darba aizsardzības prasības.</p>	
<p><i>i 4.10.1 Meža apsaimniekotājam, veicot meža apsaimniekošanas darbus, ir jā saglabā dabiskam mežam raksturīgus struktūras elementus, t.sk. atmirušo kokus, ekoloģiskos kokus, kokus ar lielām putnu ligzdām, dobumainus kokus, apaugumu ap mitrām mikroieplakām, dzīvnieku alas u.c., lai uzturētu vietai raksturīgu bioloģisko daudzveidību ilgtermiņā, kā arī ir jā uztur un jā uzlabo meža ekosistēmas veselība un vitalitāte, ņemot vērā meža apsaimniekošanas darbu tehnoloģiskās iespējas un darba aizsardzības prasības.</i></p>	<p><i>i4.10.1(p)</i> Apsaimniekojot plantāciju mežus, ir jā saglabā esošie atsevišķie dabiski ieaugušie koki, krūmu puduri un apaugums ap mitrām mikroieplakām.</p>
<p><i>i 4.10.2 Meža apsaimniekotājs, saglabājot dabiskam mežam raksturīgus struktūras elementus, vienlaikus izvērtē to ietekmi uz mežaudzes veselību, vitalitāti un stabilitāti.</i></p>	<p><i>i4.10.2</i> Nav piemērojams.</p>
<p><i>i5.1.1 Meža apsaimniekotājam ir jā demonstrē apņemšanās uzturēt vai vairot meža spēju aizsargāt ūdeni un augsni, piemēram, ievērojot aizsargjoslas gar ūdenstilpēm, veicot cirsmas izstrādes laika plānošanu, izvēloties piemērotas tehnoloģijas meža apsaimniekošanas darbībām.</i></p>	<p><i>i5.1.1(p)</i> Meža apsaimniekotājam ir jā demonstrē apņemšanās uzturēt vai vairot plantāciju meža spēju aizsargāt ūdeni un augsni.</p>
<p><i>i5.3.2</i> Apsaimniekošanas darbu laikā šķērsojot ūdensteces ir jā izvēlas tādas tehnoloģijas un metodes, lai samazinātu augsnes suspendēto daļiņu nonākšanu ūdenstecēs un ūdenstilpnēs.</p>	<p><i>i5.3.2(p)</i> Veicot plantāciju mežu apsaimniekošanu ir jā izvēlas tādas tehnoloģijas un metodes, lai šķērsojot ūdensteces samazinātu augsnes suspendēto daļiņu nonākšanu ūdenstecēs un ūdenstilpnēs.</p>
<p><i>i5.4.1 Meža apsaimniekotājam ir jā nodrošina, ka vietās, kur apsaimniekošanas rezultātā ir ietekmēta ūdens notece, tiek plānoti pasākumi ūdens caurplūdes atjaunošanai</i></p>	<p><i>i5.4.1(p)</i> Meža apsaimniekotājam ir jā nodrošina, ka vietās, kur veikta plantāciju mežu apsaimniekošana ietekmējot ūdens noteci, tiek</p>

(piemēram, tiek izņemti pagaidu šķērsojumi).	plānoti pasākumi ūdens caurplūdes atjaunošanai (piemēram, tiek izņemti pagaidu šķērsojumi).
i6.1.1 Meža apsaimniekošanas plānošanā un meža apsaimniekošanā tiek izvērtēta iespēja atbalstīt vietējo iedzīvotāju nodarbinātības iespējas un veicināt sociālekonomisko attīstību.	i 6.1.1 (p) Apsaimniekošanas plānošanā un apsaimniekošanā, atbilstoši darbību mērogam un intensitātei, tiek izvērtēta iespēja atbalstīt vietējo nodarbinātību un veicināt sociālekonomisko attīstību.
i6.1.2 Plānojot meža apsaimniekošanas darbus pilsētu un/vai ciemu teritorijās vai tiešā to tuvumā, atbilstoši plānotās darbības apmēram, ir jānovērtē iespējamo ietekmi uz tieši ietekmētajiem iedzīvotājiem un ir jānosaka nepieciešamos pasākumus iespējamās negatīvās ietekmes samazināšanai.	i6.1.2 Plānojot plantāciju meža apsaimniekošanas darbus pilsētu un/vai ciemu teritorijās vai tiešā to tuvumā, atbilstoši plānotās darbības apmēram, ir jānovērtē iespējamo ietekmi uz tieši ietekmētajiem iedzīvotājiem un ir jānosaka nepieciešamos pasākumus iespējamās negatīvās ietekmes samazināšanai.
i6.1.3 Iespēju robežās tiek veikta sabiedrības izglītošana par mežu un vidi.	i6.1.3 Nav piemērojams.
i6.2.3 Plānojot un īstenojot meža apsaimniekošanu tiek izvērtētas iespējas veidot apsaimniekojamo teritoriju pievilcīgu tūrismam un rekreācijai, palielinot sugu un ainavu daudzveidību, veidojot un uzturot rekreācijas infrastruktūru, tai pat laikā neradot riskus meža ekosistēmas stabilitātei, veselībai un vitalitātei.	i6.2.3(p) Plānojot un īstenojot plantāciju mežu apsaimniekošanu var izvērtēt iespēju veidot tūrisma un rekreācijas vietas, ja piemērojams.
i6.2.4 Meža apsaimniekotājam ir jāizvērtē iespējas izveidot atpūtas vietas, kas paredzētas vienlaicīgai liela skaita (vairāk kā 30) cilvēku piesaistīšanai.	i6.2.4 Nav piemērojams.
i 6.2.5 Meža apsaimniekotājam ir jāizvērtē iespējas izveidot rekreācijas vietas, kuras var nodrošināt vides pieejamību cilvēkiem ar kustību ierobežojumiem.	i6.2.5 Nav piemērojams.
i6.4.1 Tiek izvērtēta iespēja pielietot meža īpašnieku, NVO u.c. zināšanas, inovācijas un praktiskās metodes saistītas ar meža apsaimniekošanu , kā arī iespēju robežās ir jāsniedz atbildība par izmantotajām zināšanām, ja	i6.4.1(p) Tiek izvērtēta iespēja pielietot meža īpašnieku, NVO u.c. zināšanas, inovācijas un praktiskās metodes saistītas ar plantāciju mežu apsaimniekošanu, kā arī iespēju robežās ir jāsniedz atbildība par izmantotajām zināšanām, ja piemērojams.

<p>piemērojams.</p> <p>9.1.1 Meža apsaimniekotājam ir regulāri jāveic meža resursu monitorings un to apsaimniekošanas novērtējums, tostarp vērtējot arī ekoloģisko, sociālo un ekonomisko ietekmi, un monitoringa rezultātiem ir jāatspoguļojas plānošanas procesā.</p> <p><i>Piezīme.</i> Monitoringu var veikt pats meža apsaimniekotājs vai arī izmantot citu kompetento iestāžu veiktā monitoringa rezultātus. Piemēram, ja meža veselības stāvokļa monitorings tiek veikts valsts/reģionālā līmenī, un tā rezultāti ir pieejami meža apsaimniekotājam, prasības mērķis tiek sasniegts, neveicot atsevišķu monitoringu katrā meža apsaimniekošanas vienībā.</p>	<p>9.1.1(p) Meža apsaimniekotājam ir regulāri jāveic plantāciju mežu monitorings un to apsaimniekošanas novērtējums, iekļaujot ekoloģisko, sociālo un vides ietekmes novērtējumu, un monitoringa rezultātiem ir jāatspoguļojas plānošanas procesā.</p> <p><i>Piezīme.</i> Monitoringu var veikt pats meža apsaimniekotājs vai arī izmantot citu kompetento iestāžu veiktā monitoringa rezultātus.</p>
<p>9.1.2 Meža apsaimniekotājam ir jāveic regulārs meža veselības stāvokļa un vitalitātes monitorings un/vai ir jāņem vērā citu kompetento iestāžu veikto monitoringu rezultāti, īpašu uzmanību pievēršot galvenajiem biotiskajiem (piemēram, kaitēkļi, slimības un meža dzīvnieku postījumi u.c), abiotiskajiem faktoriem (piemēram, plūdi, vētras, snieglauzes u.c) un iekšējo faktoru (piemēram, meža apsaimniekošanas darbības) radītiem bojājumiem, kas potenciāli var ietekmēt meža ekosistēmu veselību un vitalitāti.</p>	<p>9.1.2(p) Meža apsaimniekotājam ir jāveic regulārs veselības stāvokļa un vitalitātes monitorings un/vai ir jāņem vērā citu kompetento iestāžu veikto monitoringu rezultāti, īpašu uzmanību pievēršot galvenajiem biotiskajiem (piemēram, kaitēkļi, slimības un meža dzīvnieku postījumi u.c), abiotiskajiem faktoriem (piemēram, plūdi, vētras, snieglauzes u.c) un iekšējo faktoru (piemēram, meža apsaimniekošanas darbības) radītiem bojājumiem, kas potenciāli var ietekmēt plantāciju mežu veselību un vitalitāti.</p>

Literatūras saraksts

CITES, 1973. gada Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (ar grozījumiem)

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/18/EK (2001. gada 12. marts) par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē un Padomes Direktīvas 90/220/EEK atcelšanu

FAO. 2003. gads “Starptautiskās konferences ziņojums par kritēriju un indikatoru ieguldījumu ilgtspējīgā mežu apsaimniekošanā: turpmākā virzība.” Roma

FAO (2012. gads), Brīvprātīgās pamatnostādnes par zemes, zivju un mežu īpašumtiesību atbildīgu pārvaldību saistībā ar valsts nodrošinājumu ar pārtiku.

FAO 2015. gads, FRA 2015. gads, Termini un definīcijas, Meža resursu novērtēšanas darba dokuments 180 FAO 2017. gads, Nekoksnes produkti starptautiskās statistikas sistēmās

FAO 2018. gads, Integrētā augu aizsardzība, www.fao.org/agriculture/crops/thematic-sitemap/theme/pests/ipm/en, piekļuve 2018. gada februārī

FAO, 2018. gads, Termini definīcijas, FRA 2020

Millennium Ecosystem Assessment, 2005. Ecosystems and Human Well-being: Synthesis. Island Press, Washington, DC

Scherr et al., 2013. gads, Defining Integrated Landscape Management for Policy Makers

Stokholmas Konvencija par noturīgajiem organiskajiem piesārņotājiem, kas grozīta 2009. gadā

ANO 1948. gada Vispārējā cilvēktiesību deklarācija

ANO 2002. gada Līgumslēdzēju pušu konferences ziņojums par tās 7. sesiju, kas notika Marakešā 2001. gadā no 29. oktobra līdz 10. novembrim, papildinājums, otrā daļa.